

Inspectie voor de Sanctietoepassing
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Detentiecentrum Rotterdam

Inspectierapport

Doorlichting

Detentiecentrum Rotterdam

Inspectierapport

Doorlichting

Januari 2012

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Samenvatting	9
1 Inleiding	15
1.1 Aanleiding en doel	15
1.2 Reikwijdte van de doorlichting	15
1.3 Toetsingskader	16
1.4 Opzet	18
1.5 Objectbeschrijving	18
1.6 Publiek-Private Samenwerking (PPS)	22
1.7 Recent onderzoek	22
1.8 Leeswijzer	22
2 Rechtspositie ingesloten vreemdelingen	25
2.1 Rechtmatige insluiting	25
2.2 Huisregels en introductie	27
2.3 Activiteitenprogramma	30
2.4 Accommodatie	34
2.5 Voeding en winkel	36
2.6 Maatschappelijk contact	39
2.7 Toegang tot zorg	41
2.8 Disciplinaire straffen en maatregelen	45
2.9 Klachtafhandeling	47
2.10 Conclusie	50
3 Omgang met ingesloten vreemdelingen	53
3.1 Screening	53
3.2 Bejegening	56
3.3 Rapportage en documentatie	58
3.4 Conclusie	59
4 Interne veiligheid	63
4.1 Preventie en beheersing van calamiteiten	63
4.2 Agressiebeheersing	65
4.3 Drugsontmoediging	67
4.4 Conclusie	68
5 Voorkomen onttrekking	71
6 Voorbereiding terugkeer	75

7	Organisatieaspecten	83
7.1	Personeelsmanagement	83
7.2	Communicatie	85
7.3	Integriteit	87
7.4	Evaluatie	88
7.5	Conclusie	89
8	Slotbeschouwing	91
	Bijlage 1 Oordeel	95
	Bijlage 2 Aanbevelingen	97
	Bijlage 3 Afkortingen	99
	Bijlage 4 Bronnen	101
	Bijlage 5 Inspectieprogramma	103
	Bijlage 6 Geografische ligging locatie	107

Voorwoord

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) heeft in oktober, november 2011 een doorlichting uitgevoerd bij het Detentiecentrum Rotterdam. DC Rotterdam is het nieuwste centrum voor vreemdelingenbewaring. Het is met publiek-private samenwerking tot stand gekomen en in juli 2010 in gebruik genomen.

In 2010 berichtte de ISt dat de bestuursrechtelijke vreemdelingenbewaring zich nog onvoldoende onderscheidde van strafrechtelijke detentie. In deze doorlichting weet DC Rotterdam het bestuursrechtelijke karakter van de vreemdelingenbewaring al meer zichtbaar te maken. Dat uit zich in mogelijkheden voor een meer zinvolle dagbesteding van de vreemdelingen.

De ISt ziet voor DC Rotterdam ook nog belangrijke verbetermogelijkheden in de rapportage over het verblijf van de vreemdelingen en in de uitvoering van de beveiligingsprocessen.

M.P. Tummers
wnd. hoofdinspecteur

Samenvatting

De ISt heeft in eind oktober en begin november 2011 het Detentiecentrum Rotterdam (kortweg DC Rotterdam) doorgelicht op basis van het toetsingskader voor vreemdelingenbewaring van december 2009. In het detentiecentrum worden vreemdelingen in bewaring gesteld. Het gaat daarbij voornamelijk om vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven en in afwachting zijn van hun uitzetting uit Nederland (zogenaamde art. 59 vreemdelingen), inclusief families. Slechts in uitzonderlijke gevallen gaat het om vreemdelingen aan wie bij de grens de toegang tot Nederland is geweigerd (zogenaamde art. 6 vreemdelingen). Het DC Rotterdam grenst aan de oostkant van de luchthaven Rotterdam The Hague airport. Het detentiecentrum is begin juli 2010 in gebruik genomen.

Het doel van de doorlichting is vast te stellen hoe het in het DC Rotterdam is gesteld met de rechtspositie van ingesloten vreemdelingen, de omgang met ingesloten vreemdelingen, de interne veiligheid, het voorkomen van onttrekking, de voorbereiding op terugkeer en de daarmee samenhangende aspecten van organisatie. Aan de hand van haar oordeel doet de ISt verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. De ISt beschouwt daarbij de drie dimensies uitvoering, beleid en check op de uitvoering. Bijlage 1 geeft het oordeel van de ISt met betrekking tot de criteria waarop zij heeft getoetst, grafisch weer.

Het algemene beeld dat uit de doorlichting naar voren komt is dat DC Rotterdam, binnen de landelijk geldende uitgangspunten, de vreemdelingenbewaring naar behoren ten uitvoer legt. De uitvoering voldoet beperkt op het gebied van rapportage over ingeslotenen en beveiligingsprocessen.

Rechtspositie ingesloten vreemdelingen

Het DC Rotterdam voldoet geheel tot overwegend aan de rechtspositionele normen en verwachtingen van de ISt. Mede door de goede bouwkundige faciliteiten is de directie in staat om ingeslotenen een detentieomgeving te bieden waarbij het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring meer naar voren komt. Met behulp van innovatieve en technische mogelijkheden tracht DC Rotterdam om ingeslotenen zo veel mogelijk bewegingsruimte en een zinvolle dagbesteding aan te bieden. De uitvoering past binnen de heroriëntatie op vreemdelingenbewaring die de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV) in samenspraak met de directies van de verschillende detentiecentra heeft ontwikkeld. Op een paar terreinen zijn er kwaliteitsverbeteringen mogelijk. Zo zijn de huisregels voor vreemdelingen niet vrij toegankelijk. Verder vindt de ISt dat bezien zou moeten worden of in de

weekeinden meer activiteiten kunnen worden aangeboden. De verveling is dan groot. Tenslotte overschrijdt de beklagprocedure veelal de wettelijk voorgeschreven afhandelingstermijn en is het daarom belangrijk dat de inrichting (nog) sneller met een wederhoorreactie komt.

Omgang met ingesloten vreemdelingen

Het DC Rotterdam beschikt over een duidelijke en algemeen bekende en vastgelegde visie op de bejegening van vreemdelingen. De ISt is uitgesproken positief over de manier waarop de directie er op basis van die visie in slaagt om een omslag te bewerkstelligen in de omgang met vreemdelingen; van 'nee-tenzij' naar 'ja-tenzij'. De geïnterviewde vreemdelingen zijn unaniem te spreken over de manier waarop de meeste toezichthouders hen bejegenen. Zij ervaren in dat opzicht ook geen verschil tussen toezichthouders in dienst van het detentiecentrum en die van de particuliere beveiligingsorganisatie G4S.

De screening van pas ingeslotenen voldoet grotendeels aan de eisen. Positief is de aanwezigheid van een afzonderlijke inkomstenafdeling. Wel is het zaak om het gehele screeningsproces in onderlinge samenhang te beschrijven, inclusief de manier waarop het meerpersoonscelgebruik wordt toegepast. De manier waarop de verschillende disciplines over ingesloten vreemdelingen rapporteren en informatie uitwisselen, verdient volgens de ISt duidelijk verbetering. Dat geldt vooral voor de rapportage door de detentietoezichthouders op de verblijfsafdelingen.

Interne veiligheid

Zowel ingeslotenen als medewerkers voelen zich veilig in het DC Rotterdam. De ISt kan dit gevoel met de door haar opgedane indrukken onderschrijven en heeft waardering voor de wijze waarop het DC Rotterdam er in slaagt om met een beperkt gebruik van macht(smiddelen) de veiligheid te waarborgen. Het enerzijds voorkomen van drugs in het DC Rotterdam met daar tegenover slechts beperkte middelen om op het gebruik van drugs te controleren oordeelt de ISt als een risico dat om helder lokaal beleid vraagt.

Voorkomen onttrekking

Uitgaande van het door de directie beleden credo: 'hard van buiten, zacht van binnen' vereisen de interne beveiligingsprocessen een betere afstemming en uitvoering om de 'buitenschil' van het detentiecentrum meer solide te maken. De ISt ziet risico's in de relatieve achteloosheid waarmee het DC Rotterdam de veiligheid rond een aantal activiteiten thans vorm geeft en is van mening dat het beveiligen van ingeslotenen, ondanks het bestuursrechtelijke kader van de vreemdelingenbewaring,

meer (penitentiaire) scherppte van de daarbij betrokken functionarissen vraagt. Dit temeer omdat in het DC Rotterdam ook voormalige VRIS-gedetineerden met criminele antecedenten zijn ingesloten.¹

Vorbereiding terugkeer

DC Rotterdam faciliteert optimaal organisaties die betrokken zijn bij voorbereiding van de terugkeer van vreemdelingen naar hun land van herkomst. Daarnaast stelt de inrichting vreemdelingen in staat om zichzelf te oriënteren op het land waar zij naar terugkeren. De taken en verantwoordelijkheden van de verschillende organisaties die betrokken zijn bij het terugkeerproces zijn voor ingeslotenen niet altijd duidelijk. De inrichting evalueert nog niet periodiek met alle ketenpartners de samenwerking.

Organisatieaspecten

De Ist heeft een positief beeld van de kwantitatieve en kwalitatieve personeelsinzet, van de interne communicatie en van de mate waarin integer handelen van medewerkers aandacht krijgt. De eisen die aan de medewerkers van G4S en van DJI worden gesteld zijn steeds meer dezelfde. Positief zijn ook de open manier waarop de directie met de medewerkers communiceert, en de actieve coachende rol van het middenkader. Het teamoverleg op de verblijfsafdelingen en de personeelsport vinden praktisch altijd doorgang. De Ist beveelt wel aan om overlegstructuur goed te documenteren en om de aansturing van G4S-medewerkers nog verder te synchroniseren met die van DJI-toezichthouders.

Hieronder staan de belangrijkste aanbevelingen. Zie bijlage 2 voor een overzicht van alle aanbevelingen.

Aanbevelingen

De Ist beveelt detentiecentrum Rotterdam het volgende aan:

- a. Dateer de huisregels en maak de huisregels, in de gangbare buitenlandse talen, vrij beschikbaar op de afdeling.
- b. Voer een systematische afweging in van het gebruik van broekstok en koppelboeien bij vervoer van ingeslotenen.
- c. Overweeg een multidisciplinair overleg waar alle op een afdeling verblijvende vreemdelingen periodiek worden besproken.
- d. Leg in het verlengde daarvan vast welke discipline waarover dient te

¹ VRIS-gedetineerden verbleven eerder op strafrechtelijke titel in een penitentiaire inrichting.

- rapporteren en zie toe op de kwaliteit van de rapportages, in het bijzonder die van de toezichhouders op de verblijfsafdelingen.
- e. Ontwikkel en implementeer een protocol voor de afname van geïndiceerde urinecontroles.
 - f. Besteed aandacht aan een betere en meer uniforme afstemming en uitvoering van beveiligingsprocessen en betrek daarbij ook onderdelen van het beleid penitentiaire scherpste van DJI.
 - g. Informeer ingeslotenen via (een uittreksel van) de huisregels, over de taken van de medewerker vreemdelingenzaken, de DT&V, de IOM en het Juridisch Loket en de onderlinge samenhang.

De ISt beveelt Detentiecentrum Rotterdam en de commissie van toezicht het volgende aan:

Evalueer de doorlooptijden van de verschillende processtappen in de beklagprocedure (inclusief versnelling van de wederhoorreactie van het detentiecentrum), opdat klachten vaker binnen de wettelijk voorgeschreven afhandelingstermijn kunnen worden afgedaan.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) houdt toezicht op de sanctietoepassing in Nederland. Zij doet dit onder meer door detentie- en uitzetcentra voor vreemdelingenbewaring op hun functioneren te beoordelen. De ISt heeft het Detentiecentrum Rotterdam nog niet eerder doorgelicht.

Doel

Het doel van de doorlichting is te bezien hoe het in het DC Rotterdam is gesteld met de rechtspositie van en de omgang met ingesloten vreemdelingen, de veiligheid, de voorbereiding van vreemdelingen op de terugkeer naar het land van herkomst, en daarmee samenhangende organisatieaspecten. Aan de hand van haar oordeel doet de ISt verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen.

1.2 Reikwijdte van de doorlichting

De doorlichting beperkt zich tot het detentiecentrum Rotterdam. Het uitzetcentrum Zestienhoven, dat op steenworp afstand ligt van het detentiecentrum, is niet betrokken in de doorlichting, omdat het uitzetcentrum per 1 december 2011 zijn deuren heeft gesloten. Het DC Rotterdam huisvest vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven en die in afwachting van hun uitzetting op grond van art. 59 Vw in bewaring zijn gesteld. Op deze groep vreemdelingen is het regime van beperkte gemeenschap uit de Penitentiaire beginselenwet (Pbw) van toepassing. Naast detentiecentrum fungeert DC Rotterdam ook als uitzetcentrum voor vreemdelingen die eerder op strafrechtelijke titel in detentie hebben verbleven. Zij verblijven dan de laatste tijd voor het vertrek uit Nederland in het DC Rotterdam.

In uitzonderlijke gevallen verblijven in het DC Rotterdam ook vreemdelingen aan wie bij de grens de toegang tot Nederland is geweigerd. Zij zijn op grond van art. 6 van de Vreemdelingenwet (Vw) in bewaring gesteld en op hen is het Reglement regime grenslogies (Rrg) van toepassing.

Binnen het detentiecentrum is een aparte afdeling, de zogenaamde 'relatieafdeling' voor gezinnen met of zonder kinderen. Op deze afdeling geldt het regime grenslogies.

1.3 Toetsingskader

Voor de doorlichting van DC Rotterdam heeft de ISt het standaardtoetsingskader voor doorlichtingen van detentie- en uitzetcentra voor vreemdelingen (december 2009) gebruikt. Dit toetsingskader is gebaseerd op (inter)nationale wet- en regelgeving.² Het toetsingskader omvat de aspecten:

- rechtspositie;
- omgang met ingesloten vreemdelingen;
- interne veiligheid;
- voorkomen onttrekking;
- voorbereiding terugkeer;
- organisatie.

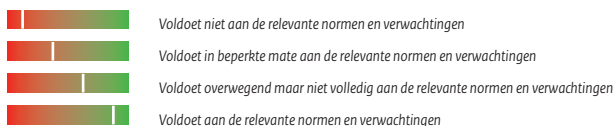
Deze aspecten geven, in samenhang, een goed beeld van de stand (en gang) van zaken in een detentiecentrum. Genoemde aspecten zijn opgedeeld in criteria. De ISt komt aan de hand van die criteria tot een oordeel op de drie dimensies uitvoering, beleid en check op de uitvoering:

Bij de dimensie uitvoering stelt de ISt vast in hoeverre de uitvoering voldoet.

Bij de dimensie beleid beziet de ISt of in de inrichting ten aanzien van een te toetsen criterium (vastgelegd) beleid beschikbaar is dat voldoet aan geldende wet- en regelgeving.

Bij de dimensie check op de uitvoering gaat de ISt na in hoeverre op handelingenniveau de juiste uitvoering van het beleid is zeker gesteld.

De ISt geeft haar oordeel per criterium met de dimensies uitvoering, beleid en check op de uitvoering weer in de volgende vier waarderingen:

² Het betreft internationale verdragen, gedragsregels, wetgeving, maatregelen, ministeriële regelingen, circulaire en aanwijzingen. Zie voor het volledige toetsingskader de ISt website (www.inspectiesanctietoepassing.nl), waar het als bijlage bij het inspectierapport is gevoegd.

In bijlage 1 staan alle oordelen op de toetsingscriteria bij elkaar.³

Naar aanleiding van het bezoek dat het European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) in 2007 aan Nederland heeft gebracht, heeft het de aanbeveling gedaan om het onderscheid van vreemdelingenbewaring ten opzichte van detentie op strafrechtelijke gronden nadrukkelijker tot uitdrukking te laten komen. Amnesty International heeft in haar in juni 2008 verschenen rapport 'The Netherlands: The detention of irregular migrants and asylum-seekers' een soortgelijke aanbeveling gedaan. Mede op basis van deze rapporten heeft de toenmalige staatssecretaris van Justitie een heroriëntatie aangekondigd op de tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring in Nederland. De opzet daarvan is om het bestuursrechtelijke karakter van de vreemdelingenbewaring meer te profileren en om de doeltreffendheid te vergroten. De directie Bijzondere Voorzieningen (DBV) van DJI, waaronder de detentie- en uitzetcentra ressorteren, is belast met de realisatie hiervan en dit heeft geleid tot een verandertraject gericht op zowel regimair als organisatorische aspecten. Regelmatig zal de Inspectie in dit rapport verwijzen deze heroriëntatie.

De toenmalige staatssecretaris van Justitie heeft enkele specifieke aanbevelingen van het CPT niet overgenomen. Ook wijkt het Nederlandse beleid op een enkel punt af van datgene wat de European Prison Rules aanbevelen. Welke punten dit zijn, is in het toetsingskader nader toegelicht. In een overkoepelend rapport dat de Ist na afloop van de eerste ronde doorlichtingen van detentie- en uitzetcentra in 2010 heeft uitgebracht, is hier nader inhoudelijk op ingaan.⁴ Bij de doorlichtingen van de afzonderlijke centra toetst de Ist de uitvoeringspraktijk aan het in Nederland geldende beleid.

³ Tijdens inspectiebezoeken stuit de Ist soms op een gang van zaken die in het toetsingskader (nog) niet is voorzien en die ook tijdens eerdere doorlichtingen van detentiecentra niet is geconstateerd. In die gevallen wordt het oordeel van de Inspectie nader in het rapport toegelicht. Gevolg hiervan kan ook zijn dat de rapportages over verschillende detentiecentra op enkele onderdelen niet geheel vergelijkbaar zijn.

⁴ TK 2010-2011, 19 637 Vreemdelingenbeleid Nr. 1364.

1.4 Opzet

Methode

Bij een doorlichting verzamelt de ISt feitelijke gegevens door documentonderzoek, observaties in het detentiecentrum en interviews met betrokkenen bij de inrichting. Het standaardtoetsingskader vormt het uitgangspunt van de doorlichting. Dit toetsingskader is uitgewerkt in een aantal gestructureerde vragen- en checklijsten. Op grond van vooraf door de inrichting verstrekte documentatie stelt de ISt eventueel aanvullende vragen.

De ISt zet alle verzamelde gegevens af tegen de criteria uit het toetsingskader en komt zo tot een oordeel over de uitvoering, het beleid en de check op de uitvoering (zie 1.3).

De doorlichting van het DC Rotterdam is uitgevoerd door drie inspecteurs in een periode van drie dagen. Zie bijlage 5 voor het volledige inspectieprogramma van de doorlichting.

Tijdpad

Op 12 september 2011 heeft de ISt de doorlichting aangekondigd. De doorlichting is op 25 en 26 oktober en 2 november 2011 uitgevoerd. De vestigingsdirecteur heeft op 6 december 2011 de conceptversie van het inspectierapport voorgelegd gekregen voor wederhoor op de feitelijke bevindingen. De ISt heeft de wederhoorreactie op 23 december 2011 ontvangen. Op 2 januari 2012 heeft de hoofdinspecteur het inspectierapport vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

1.5 Objectbeschrijving

Het DC Rotterdam grenst aan de oostkant van de luchthaven The Hague/ Rotterdam. Het complex is in juli 2010 in gebruik genomen. Het detentiecentrum Rotterdam bestaat uit een hoofdgebouw en in totaal tien verblijfsafdelingen voor vreemdelingen:

- afdeling A is in gebruik voor vrouwelijke vreemdelingen. Naast huis van bewaring dient deze afdeling ook als uitzetcentrum en als grenslogies;
- afdeling B is ingericht voor gezinnen met kinderen en personen die een familierelatie met elkaar hebben. Deze afdeling is naast huis van bewaring ook uitzetcentrum en grenslogies.
- afdeling C is een extra zorg afdeling (EZA) waar zowel mannelijke als vrouwelijke vreemdelingen kunnen verblijven;

- afdeling E dient als inkomstenafdeling voor mannelijke art. 59 vreemdelingen;
- afdeling D, F, G, H, I en J zijn in gebruik voor mannelijke art. 59 vreemdelingen;
- tenslotte is er een afzonderingsafdeling met 24 observatie- en isolatiecellen.

De verblijfsafdelingen voor vreemdelingen bestaan uit één woonlaag. De afdelingen beschikken over een recreatieruimte met keuken en een luchtplaats waar vreemdelingen gedurende één dagdeel (ochtend of middag) gebruik van kunnen maken. De vreemdelingen mogen op cel en op de luchtplaats roken.

De totale bruikbare capaciteit van het detentiecentrum bedroeg op 4 oktober 2011 in totaal 583 plaatsen in 320 cellen. De bezetting was toen 457. Dat komt overeen met een bezettingsgraad van 78%. Alle cellen, behalve de cellen op de Extra Zorg Afdeling (EZA) zijn ingericht voor tweepersoons gebruik.

In tabel 1 zijn weergegeven de bruikbare capaciteit en de bezetting van de afdelingen voor vreemdelingenbewaring. Op de peildatum bevonden zich 382 mannen, 67 vrouwen en 8 kinderen in het DC Rotterdam. Hiervan zaten 31 personen in het uitzetcentrum waarvan 6 kinderen, en 7 personen in het grenslogies waarvan 2 kinderen.

Tabel 1

Capaciteit en bestemmingen DC Rotterdam 4-10-2011

Af- deling	Bestemming	Bruikbare capaciteit	Bezetting man	Bezetting vrouw	Bezetting kind	Bezetting totaal
A	Vrouwen (art. 59)	30		41		41
A	Vrouwen (uitzetcentrum)	20		9		9
A	Art. 6 vrouwen (grenslogies)	12		0		0
B	Gezinnen (art. 59)	29		1		1
B	Gezinnen (uitzetcentrum)	19	8	8	6	22
B	Art. 6 gezinnen (grenslogies)	12	1	4	2	7
C	Extra zorg afdeling (mannen)	28	23			23
	Extra zorg afdeling (vrouwen)	4		4		4
D	Mannen (art. 59)	59	54			54
E	Inkomstenafdeling (mannen art. 59)	63	31			31
F	Mannen (art. 59)	62	55			55
G	Mannen (art. 59)	60	51			51
H1	Mannen (art. 59)	62	50			50
I	Mannen (art. 59)	61	57			57
J	Mannen (art. 59)	62	52			52
Totaal		583	382	67	8	457

In tabel 2 is weergegeven de reden van uitschrijving. In de periode 1 januari 2011 tot 1 november 2011 zijn in totaal 2320 art. 59 vreemdelingen en 32 art. 6 vreemdelingen in het DC Rotterdam ingeschreven. In dezelfde periode zijn in totaal 2299 art. 59 vreemdelingen en 20 art. 6 vreemdelingen uit het detentiecentrum uitgeschreven. Onderstaande tabel geeft de reden van uitschrijving weer:

Tabel 2 Reden van uitschrijving (periode 1-1-2011 tot 1-11-2011)

Reden uitschrijving	Percentage Art. 59	Art. 6
Overplaatsing naar een andere inrichting	621 (27%)	0 (0%)
Opheffing bewaring	1129 (49%)	16 (80%)
Verwijdering uit Nederland	549 (24%)	4 (20%)
Totaal	100% (n=2299)	100% (n=20)

Tabel 2 laat zien dat slechts 24% van de ingesloten die op grond van art. 59 zijn ingesloten, na hun verblijf in detentie daadwerkelijk worden uitgezet. Bij de vreemdelingen die aanvankelijk de toegang tot Nederland was geweigerd, is dat 20%.

Tabel 3 geeft inzicht in de verblijfsduur van de vreemdelingenbewaring in het detentiecentrum. In oktober 2011 was 17% van de ingesloten vreemdelingen langer dan een half jaar in detentie waarvan tenminste 2 langer dan één jaar.

Tabel 3 Verblijfsduur van vreemdelingen in dagen

Verblijfsduur	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt
00-30	122	167	189	147	94	133	137	106	137	112
31-60	106	68	92	98	95	38	58	76	57	93
61-90	89	66	56	80	81	75	42	50	81	49
91-120	35	71	53	43	61	60	51	28	34	51
121-150	77	27	56	44	32	60	43	51	23	36
151-180	30	47	22	44	37	23	45	37	42	22
181-210	2	26	25	20	30	27	21	33	31	26
211-240		1	12	15	14	23	23	15	23	23
241-270				7	17	13	12	12	10	16
271-300					4	13	3	7	6	7
300-330						4	9	2	5	2
331-360							3	5	2	1
361-390								1	3	1
391-420									1	1
421-450										1
451-480										
Totaal	461	473	505	498	465	469	447	423	455	441

Ruim de helft van het executieve personeel dat in het DC Rotterdam werkzaam is, zijn beveiligingsmedewerkers en detentietoezichthouders in dienst van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

De andere helft (ongeveer 46%) bestaat uit medewerkers van het particuliere beveiligingsbedrijf Group 4 Securicor (G4S).

1.6 Publiek-Private Samenwerking (PPS)

Het detentiecentrum Rotterdam is in opdracht van de Rijksgebouwendienst⁵ gebouwd door DC16, een consortium van een aantal private ondernemingen. Naast het ontwerp en de bouw van het detentiecentrum is DC16 ook verantwoordelijk voor het onderhoud en de facilitaire dienstverlening.

Met DC16 is een zogenaamd DBFMO-contract⁶ afgesloten voor een periode van 25 jaar. DC Rotterdam is de eerste justitiële inrichting in Nederland die door middel van publiekprivate samenwerking (PPS) is aanbesteed en waarbij ook de facilitaire dienstverlening onderdeel is van het contract.

1.7 Recent onderzoek

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) heeft nog geen toezichtbezoek gebracht aan de medische dienst van het DC Rotterdam. De zogenaamde Externe Security Audit (ESA) stond in 2011 gepland maar is tot twee keer toe uitgesteld. Bij een ESA worden allerlei aspecten met betrekking tot de veiligheid en de beveiliging van de inrichting doorgelicht. De ESA is nu in 2012 voorzien.

Een week voordat de Ist aan haar doorlichting begon heeft het European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) een bezoek gebracht aan de inrichting. Een rapportage van de CPT over zijn bezoek aan Nederland was bij het vaststellen van dit inspectierapport nog niet beschikbaar.

1.8 Leeswijzer

De navolgende hoofdstukken behandelen elk een aspect uit het toetsingskader. Elke paragraaf opent met de standaardomschrijving van het toegepaste criterium uit het toetsingskader. Hierop volgen de bevindingen, het oordeel en eventuele aanbevelingen. Elk hoofdstuk,

⁵ De gebruiker, de Dienst Justitiële Inrichtingen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, werd tijdens de bouw vertegenwoordigd door de Rijksgebouwendienst als opdrachtgever namens de Staat.

⁶ DBFMO staat voor 'Design-Build-Finance-Maintain-Operate'.

met uitzondering van hoofdstuk 5 en 6, besluit met een conclusie. Het laatste hoofdstuk geeft een slotbeschouwing over het geheel van bevindingen.

2

Rechtspositie ingesloten vreemdelingen

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een negental criteria uit het toetsingkader in op de vraag hoe het in het DC Rotterdam is gesteld met de rechtspositie van de ingesloten vreemdelingen. Elke paragraaf opent met een tekst die kort het criterium beschrijft dat de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie of de rechten van de ingeslotenen zijn gewaarborgd zoals die in (inter)nationale regelgeving zijn vastgelegd.

2.1 Rechtmatige insluiting

Criterion

Vreemdelingen dienen op basis van een rechtmatige titel te worden ingesloten. Het is daarom zaak dat een inrichting alle documenten rondom insluiting en identiteit goed controleert en registreert.

Bevindingen

De vreemdelingenpolitie of de Koninklijke Marechaussee (KMar) meldt vreemdelingen die op grond van artikel 59 Vw in bewaring zijn gesteld, centraal aan bij het Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken (BCV) van DJI. Het BCV selecteert een detentie-of uitzetcentrum en stuurt vervolgens een aanmeldformulier naar de bevolkingsadministratie (BVA) van het detentiecentrum.

Vreemdelingen komen bij het detentiecentrum Rotterdam binnen bij de 'Receptie Ingeslotenen' (RI).⁷ De bagage, waardevolle goederen en het (eventuele) identiteitsbewijs controleert de receptiemedewerker in het bijzijn van de vreemdeling. Ook het lichaam van de vreemdeling wordt gecontroleerd door middel van visatie. Personen onder de 18 jaar visiteert de inrichting niet, maar ze moeten wel 'piepvrij' door de detectiepoort lopen. De goederen die de vreemdeling niet naar de afdeling kan meenemen, bergt de medewerker op in een bagagezak met een persoonlijk label. Waardevolle spullen gaan in een waardezak in de preciosakluis. De vreemdeling tekent voor akkoord.

Vervolgens schrijft de receptiemedewerker de vreemdeling in met behulp van de biometrie. De biometrieapparatuur wordt altijd toegepast en werkt over het algemeen naar behoren. De persoons- en insluitingsgegevens van de vreemdeling slaat de receptiemedewerker op in het registratiesysteem Tulp-selectie. Vervolgens controleren de BVA-medewerkers de juistheid van de inschrijving en tekent de eerste medewerker BVA de inschrijving af via een fatteringsformulier. Deze

⁷ Voorheen het 'BAD'; Bad staat voor Binnenkomst Afdeling Delinquenten.

laatste vorm van controle gebeurt pas sinds kort. De meeste inschrijfdossiers bevatten tijdens de inspectie nog geen checkformulier. Omdat veel vreemdelingen geen identiteitsbewijs hebben, moeten de medewerkers BVA regelmatig informatie natrekken bij de vreemdelingenpolitie of de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). BVA-medewerkers menen dat het om die reden handig zou zijn wanneer de vreemdelingenpolitie ook op de biometrie zou zijn aangesloten.

Bij binnenkomst krijgt de vreemdeling een persoonlijk pasje waarmee hij of zij kan telefoneren en boodschappen kan bestellen. Via een intern digitaal systeem (IOLAN) kan de vreemdeling eigen geld (laten) storten op het pasje. Nieuwe inkomsten, dus niet ingesloten die vanuit een andere DBV-vestiging zijn overgeplaatst, krijgen als entreegeld €10 (€5 beltegoed en €5 zakgeld). Daarnaast krijgt de vreemdeling een inkomstenpakket met bedlinnen en toiletartikelen voordat hij of zij naar de cel wordt gebracht. De Ist heeft vastgesteld dat het proces bij de receptie ingesloten en zorgvuldig verloopt.

De receptiemedewerkers beschikken over een instructie 'Receptie Ingesloten'. Deze instructie is door de directie Bijzondere Voorzieningen ontwikkeld en in juli 2011 landelijk geïntroduceerd in de verschillende detentiecentra. Ook de medewerkers van de BVA hebben een procesbeschrijving voor hun werkzaamheden.

Direct na de doorlichting van de Ist is het detentiecentrum Rotterdam begonnen aan de verbouwing van drie sobere wachtruimtes tot een grote representatieve wachtruimte waar nieuw binnengekomen vreemdelingen op een meer humane wijze kunnen wachten tijdens het receptieproces. De wachtruime zal een leestafel krijgen met voorlichtingsmateriaal en een beeldscherm waarop aan de hand van dia's informatie wordt verstrekt in verschillende talen over het verblijf in DC Rotterdam.

Insluiting

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De uitvoering voldoet aan de verwachtingen van de Ist. De receptie ingesloten functioneert naar behoren: vreemdelingen worden op respectvolle en eenduidige wijze ingesloten en de inrichting gaat zorgvuldig met hun bezittingen om. Het beleid omtrent de receptie van ingesloten is actueel en voldoet aan de normen. De check op de uitvoering voldoet overwegend maar niet helemaal omdat (nog) niet alle dossiers een ingevuld checkformulier bevatten.

2.2 Huisregels en introductie

Criterium

Iedere ingesloten vreemdeling moet bij binnenkomst in een inrichting zoveel mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal op de hoogte worden gesteld van zijn rechten en plichten. Daarbij moet hem duidelijk gemaakt worden hoe hij zich kan beklagen. Om die reden is de directeur van een inrichting (wettelijk) verplicht om huisregels voor de inrichting vast te stellen. De inhoud en structuur van deze huisregels moeten aansluiten bij het door de minister van Justitie vastgestelde model huisregels.⁸ Daarnaast acht de ISt het van belang dat medewerkers van de inrichting met iedere ingesloten vreemdeling een intakegesprek houden waarin zij onder meer uitleg geven over de interne gang van zaken.

Bevindingen

Intake

Nieuw binnengekomen vreemdelingen verblijven de eerste twee weken op een speciale inkomstenafdeling.⁹ Meestal op dezelfde dag maar in ieder geval binnen 24 uur na aankomst op de afdeling krijgt de vreemdeling een intakegesprek met een detentietoezichthouder. Tijdens dit gesprek licht de detentietoezichthouder aan de hand van een intakeformulier de gang van zaken in het detentiecentrum toe. Hierbij komen tal van onderwerpen aan de orde zoals de algemene veiligheid, het dagprogramma, procedures rondom bezoek, invoer van goederen, het storten van geld en het bestellen van producten uit de winkel. Daarnaast krijgt de vreemdeling uitleg hoe hij/zij via een sprekersbriefje een verzoek kunnen indienen om functionarissen te spreken, wat de commissie van toezicht doet en hoe hij/zij eventueel een klacht kunnen indienen. Bij ieder onderwerp dient de detentietoezichthouder aan te tekenen dat het onderwerp is behandeld en na afloop tekent ook de vreemdeling dat hij of zij de inhoud van het intakegesprek heeft begrepen. Indien het niet mogelijk is om in het Nederlands of in een andere gangbare taal met de vreemdeling te spreken, roept de detentietoezichthouder de hulp in van een collega of een andere ingeslotene of desnoods een tolk via de tolktelefoon. De vreemdeling krijgt het formulier met informatie niet mee op cel. De detentietoezichthouder

⁸ De minister van Justitie heeft het 'Model huisregels penitentiaire inrichtingen' vastgesteld bij de invoering van de Pbw in 1998. Het model vormt de standaard voor de per inrichting door de directeur vast te stellen huisregels.

⁹ Gezinnen en vrouwelijke ingeslotenen verblijven niet op de inkomstenafdeling maar gaan rechtstreeks naar de gezins- of vrouwenafdeling.

houdt het formulier namelijk zelf om een aantekening te maken over de eerste indruk van de vreemdeling, in hoeverre nog speciale dingen nodig zijn (zoals bijvoorbeeld kleding) en of de vreemdeling al kan deelnemen aan het dagprogramma. In het gesprek met de Inspectie gaven de geïnterviewde vreemdelingen aan dat zij over het algemeen tevreden zijn over de wijze waarop ze bij binnenkomst mondeling zijn voorgelicht over de gang van zaken in de inrichting. De meeste vreemdelingen wisten echter niet waar ze de huisregels konden inzien en zouden graag een uittreksel van de regels krijgen. De detentietoezichthouders registreren ieder intakegesprek in het informatie-systeem TULP-selectie en het afdelingshoofd controleert of daadwerkelijk met alle nieuw binnengekomen vreemdelingen een intakegesprek is gehouden. Nieuw binnengekomen vreemdelingen komen, indien er bijzonderheden zijn, ter sprake tijdens het Inkomstenberaad dat twee keer per week plaatsvindt.

Huisregels

De huisregels voor art. 59 en art. 6 vreemdelingen zijn opgesteld conform het Model huisregels penitentiaire inrichtingen. De versie van de huisregels bestemd voor art. 59 vreemdelingen vermeldt geen datum en de versie voor art. 6 vreemdelingen dateert van oktober 2009. De huisregels zijn actueel maar niet volledig aangepast aan de situatie in het DC Rotterdam, waar bijvoorbeeld vreemdelingen gebruik kunnen maken van een telefoon op cel. De complete huisregels of een uittreksel daarvan liggen niet op cel of op de afdeling, maar vreemdelingen moeten naar de bibliotheek om ze in te zien. Hierover informeert de detentietoezichthouder de vreemdeling tijdens het intakegesprek. Naast een versie in de Nederlandse taal bevat de map in de bibliotheek ook vertalingen in een aantal gangbare buitenlandse talen zoals Engels, Frans, Duits, Spaans, Turks en Arabisch. Op de extra zorg afdeling (EZA) ontvangen vreemdelingen de afdelingsregels in de vorm van '10 geboden'.

Het intakeformulier beschrijft niet het recht van ingesloten vreemdelingen om contact te maken met de in Nederland gevestigde diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van de staat waar hij of zij onderdaan van is. De directeur wordt geacht de ingeslotenen op dit recht te wijzen en is verplicht om contact tot stand te brengen indien gewenst.¹⁰ Dit recht staat wel genoemd in de uitgebreide huisregels. In de praktijk is contact met de diplomatieke vertegenwoordiger mogelijk. Geprivilegieerd bezoek, zoals bijvoorbeeld van advocaten en diplomaten, vindt plaats in een spreekkamer.

¹⁰ Artikel 36 lid 2 van het Verdrag van Wenen inzake Consulaire betrekkingen (1963) en artikel 5.5 van het Vreemdelingenbesluit (2000).

Naast een intakegesprek door de detentietoezichthouder krijgt de vreemdeling ook bij aankomst in het detentiecentrum bezoek van de medische dienst en van de medewerker vreemdelingenzaken. De medische intake staat beschreven in paragraaf 2.7 en 3.1 van dit rapport. De medewerker vreemdelingenzaken geeft uitleg over het verloop van de voorbereiding van het vertrek uit Nederland en kijkt in hoeverre praktische zaken opgelost kunnen worden en of de vreemdeling over een advocaat beschikt. Zie verder hierover hoofdstuk 6 van dit rapport.

Oordeel

De wijze waarop het detentiecentrum Rotterdam uitvoering geeft aan het introductieproces voldoet overwegend. Het is positief dat DC Rotterdam een aparte inkomstenafdeling heeft waar iedere vreemdeling een individueel intakegesprek krijgt. De vreemdelingen zijn over het algemeen tevreden over de wijze waarop ze bij aankomst mondeling zijn geïnformeerd over de gang van zaken in de inrichting. De toegankelijkheid van de huisregels kan echter beter. Er zijn geen huisregels op cel of op de afdeling en de vreemdelingen krijgen ook geen uittreksel van de regels, mee op cel.

Het beleid met betrekking tot het criterium huisregels en introductie voldoet. De huisregels zijn vertaald in een aantal gangbare buitenlandse talen en het intakeformulier bevat de voornaamste zaken waarvan de vreemdeling op de hoogte moet zijn bij aankomst in het detentiecentrum.

De check op de uitvoering voldoet. De inrichting controleert in hoeverre alle vreemdelingen een intakegesprek krijgen en alle nieuw binnengekomen vreemdelingen komen ter sprake tijdens het Inkomstenberaad. De ISt apprecieert dat de inrichting actief verifieert bij vreemdelingen of ze de toelichting op de gang van zaken in de inrichting hebben begrepen.

Aanbevelingen

- Dateer de huisregels en maak de huisregels, in de gangbare buitenlandse talen, vrij beschikbaar op de afdeling.
- Overhandig een uittreksel van de regels (in een van de gangbare buitenlandse talen) aan de vreemdeling bij binnenkomst en vermeld daarin het recht om contact te maken met de diplomatieke vertegenwoordiging.

Huisregels en
introductie

Uitvoering

Beleed

Check

2.3 Activiteitenprogramma

Criterion

Ingesloten vreemdelingen hebben wettelijk recht op een aantal regimesactiviteiten, zoals dagelijks een uur luchten, minimaal tweemaal per week drie kwartier sport, wekelijks bibliotheekbezoek en minimaal zes uur per week recreatie. Vreemdelingen art. 59 Vw dienen volgens de Pbw wekelijks minimaal gedurende 18 uur activiteiten aangeboden te krijgen. Vreemdelingen die op grond van art. 6 Vw zijn ingesloten hebben volgens art. 4.1 van het Reglement Regime Grenslogies recht op een ruimhartig dag- en avondprogramma aangezien 'De vreemdeling wordt aan geen andere beperkingen onderworpen dan die volstrekt noodzakelijk zijn om zijn verblijf in het grenslogies te verzekeren alsmede om de veiligheid en de orde aldaar te handhaven'. Het beleid van de Nederlandse overheid is om aan in bewaring gestelde vreemdelingen geen arbeid en onderwijs aan te bieden zoals dat bij gedetineerden in het gevangeniswezen wel het geval is. Ter compensatie bieden alle detentie- en uitzetcentra bovenop het wettelijke voorgeschreven activiteitenprogramma ten minste vier uur extra inhoudelijke activiteiten.¹¹ De uitgangspunten bij het aanbieden van extra activiteiten zijn het bieden van een zinvolle dagbesteding en het activeren van de ingesloten vreemdelingen.

Bevindingen

In het DC Rotterdam geldt voor gezinnen en art. 6 vreemdelingen een ander activiteitenprogramma dan voor art. 59 vreemdelingen. Het dagprogramma op afdeling B (gezinnen en art. 6 vreemdelingen) bevat namelijk ook een avondprogramma. Beide dagprogramma's voldoen op papier en in de praktijk, qua duur, aan de wettelijke eisen. Het dagprogramma is voor alle ingesloten vreemdelingen zichtbaar omdat het standaard op cel hangt.

Vreemdelingen verblijven op meerpersoonscellen (mpc's) en zij hebben hetzelfde dagprogramma als hun celgenoot. In het DC Rotterdam zijn art. 59 vreemdelingen dagelijks gemiddeld 7,5 uur buiten hun cel en gezinnen en art. 6 vreemdelingen bijna 10 uur. Om detentietoezichthouders de gelegenheid te geven wekelijks een uur te besteden aan sport en intern overleg eindigt het dagprogramma één keer per week een uur eerder. De activiteiten van gezinnen, vrouwen en mannelijke vreemdelingen zijn gescheiden. Twee keer in de week een avondprogramma, zoals dat sinds kort gebruikelijk is in het gevangeniswezen, is (nog) niet ingevoerd bij de vreemdelingenbewaring.

¹¹ TK, 2009–2010, 19637 nr 1353.

Luchten

Vreemdelingen kunnen dagelijks in de ochtend of in de middag gebruik maken van de luchtplaats. Gezinnen hebben, afgezien van het lunchuur, de hele dag vrije toegang tot de ruimte buiten. De inrichting haalt daarom het wettelijk vereiste dagelijkse uur luchten ruimschoots.

Sporten

Vreemdelingen kunnen minimaal twee keer per week 45 minuten sporten. In de praktijk kunnen ingeslotenen veelal vaker sporten als er ruimte is bij andere groepen. DC Rotterdam beschikt over twee fitnessruimtes, twee sportzalen en daarnaast vindt ook buitensport plaats op de luchtplaatsen. Voor de sportactiviteiten krijgen vreemdelingen sportkleding uitgereikt en kunnen zij sportschoenen lenen bij de sportzaal.

De meeste vreemdelingen maken graag gebruik van de sportfaciliteiten en er is praktisch geen uitval. Als sport een keer uitvalt, dan krijgen de vreemdelingen op een ander tijdstip sport of mogen ze de eerstvolgende keer twee keer zo lang sporten.

Bibliotheek

Wekelijks kunnen vreemdelingen gebruik maken van de ruime bibliotheek. Indien er plaats is, kunnen vreemdelingen ook vaker langskomen om kranten en tijdschriften te lezen en boeken te lenen. De ruime collectie boeken is afkomstig van de voormalige detentieboot in Dordrecht en is aangevuld met giften. De bibliothecaris heeft de boeken op taal gecatalogiseerd en de collectie bestaat uit boeken in ongeveer 25 verschillende talen. Naast Nederlandstalige en buitenlandse boeken zijn er ook woordenboeken, strips, spelletjes, puzzels en ook religieuze en juridische literatuur. In een map bevinden zich de huisregels in verschillende buitenlandse talen. De bibliothecaris heeft contact met collega's in penitentiaire inrichtingen, maar er is geen onderlinge uitwisseling van boeken aangezien het huidige aanbod voldoende blijkt voor de vreemdelingen. Dagelijks liggen op de leestafel veertien verschillende kranten waaronder veel buitenlandse kranten ter inzage. Tenslotte print de bibliothecaris wekelijks de internetversie van een aantal andere buitenlandse kranten uit.

Creatieve activiteiten

Vreemdelingen kunnen wekelijks twee keer ruim een uur besteden aan creatieve activiteiten in de crea-ruimte. Onder leiding van activiteitenbegeleiders kunnen vreemdelingen schilderen, tekenen, houtbewerken en knutselen. De ruimte is ruim opgezet en beschikt over een breed assortiment aan materialen, van verf tot wol, waar vreemdelingen

gebruik van kunnen maken. Voor gemotiveerde vreemdelingen biedt de inrichting de mogelijkheid om wekelijks een extra les te krijgen.

Arbeid, onderwijs en compensatieactiviteiten

In het detentiecentrum Rotterdam ontbreken structurele arbeidsactiviteiten voor vreemdelingen. Op beperkte schaal werkt een aantal vreemdelingen als afdelingsreiniger of als mobiele reiniger. Zij ontvangen hiervoor een klein bedrag per uur. Alle vreemdelingen ontvangen wekelijks €10,- aan zakgeld. Dit geld is bedoeld om het gebrek aan arbeidsinkomsten te compenseren.

Een klein aantal vreemdelingen is bezig met een zelfstudie en de organisatie Humanitas geeft alfabetiseringsles.

De vier extra uren die DC Rotterdam aan dient te bieden vanwege het gebrek aan arbeid en onderwijs bestaan uit activiteiten in de multimediaruimte en (toekomstig) gebruik van computers op de afdeling met beperkte toegang tot internet. De IST begreep dat kort na de inspectie alle ingeslotenen een internetaccount hebben gekregen waarmee zij gebruik kunnen maken van computers op de afdeling. Het doel van het gebruik van de computer en internet is het verkrijgen van vaardigheden en kennis, onder meer over het thuisland, die kunnen bijdragen aan de voorbereiding van vertrek. Het internetgebruik is met veiligheidswaarborgen omgeven. Zo kunnen de vreemdelingen uitsluitend geselecteerde websites bezoeken.

Activiteiten op de verblijfsafdeling

Elke afdeling beschikt over een ruime keuken waar vreemdelingen zelf kunnen koken. Ook op cel zijn er mogelijkheden om zelf eten op te warmen en te bewaren in een koelkast. De aanwezigheid van een keuken waarden vreemdelingen zeer.

De meeste uren van de dag brengen de ingesloten vreemdelingen door op hun afdeling, op cel of in de gemeenschappelijke recreatieruimte die grenst aan de keuken. De ruimtes zijn functioneel en voorzien van voldoende banken, stoelen en tafels. Bij de afdeling voor gezinnen is er naast een gemeenschappelijke recreatieruimte ook een kinderkamer die wat huiselijker is ingericht. Iedere cel beschikt over een tv (één per 2-persoonscel).

Gedurende de weekeinden organiseren de activiteitenbegeleiders periodiek bijzondere activiteiten, zoals films, sport- en spelactiviteiten en is er aandacht voor religieuze vieringen zoals Kerst, Pasen en bijvoorbeeld het Suikerfeest.

Vreemdelingen zijn over het algemeen tevreden over het activiteitenprogramma. Doordeeweeks zijn er voldoende activiteiten waar ze aan mee kunnen doen. In het weekend vervelen ingeslotenen zich vanwege het beperkte aanbod aan activiteiten. Met name vrouwelijke vreemdelingen vinden het zwaar om veel uren op cel te moeten doorbrengen. Het liefst zouden zij samen lunchen en ook een avondprogramma krijgen, net zoals gezinnen.

Functionarissen in de inrichting onderstrepen het belang van een zinvolle dagbesteding en waarderen de steun en het vertrouwen die zij krijgen van de leiding om op dit gebied initiatieven te ontplooiën. Het verandertraject, ook op het gebied van het activiteitenprogramma, is nog volop in ontwikkeling en de directie heeft voldoende zicht op de implementatie ervan.

Activiteiten

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

Het activiteitenprogramma in DC Rotterdam voldoet aan de verwachtingen van de ISt. Het programma voldoet aan de voorgeschreven uren waar ingesloten vreemdelingen wettelijk minimaal recht op hebben en daarnaast zijn er goede sport- en recreatiefaciliteiten en is de bibliotheek goed geoutilleerd. Vreemdelingen hebben doordeeweeks de mogelijkheid om hun tijd op sportieve en zinvolle wijze door te brengen. Ook de aanwezigheid van de keuken maakt dat vreemdelingen niet doelloos rond hoeven te lopen of hangen in de gemeenschappelijke ruimte. 's Avonds en in het weekend zijn er geen activiteiten. Vreemdelingen vinden daarom met name de weekenden saai en vrouwelijke vreemdelingen zouden graag ook een avondprogramma krijgen. Door de aanwezigheid van activiteiten is het gemis van arbeid en onderwijs onder vreemdelingen minder groot.

Het beleid voldoet nog niet volledig aan de normen en verwachtingen van de ISt vanwege het beperkte aanbod aan activiteiten in het weekend. De check op de uitvoering voldoet. Het is duidelijk zichtbaar dat DC Rotterdam vreemdelingen de mogelijkheid biedt om hun tijd op zinvolle wijze te besteden. Hiertoe dragen niet alleen de faciliteiten in de inrichting bij, maar met name ook de ondersteuning vanuit de leiding voor de ontwikkeling en implementatie van innovatieve activiteiten. Deze opstelling sluit naadloos aan bij de uitgangspunten van de heroriëntatie op de vreemdelingenbewaring die enkele jaren geleden is ingezet door de directie Bijzondere Voorzieningen van DJI.

Aanbevelingen

- Overweeg de invoering van een avondprogramma zoals dat recent ook bij het gevangeniswezen is gebeurd.
- Bezie de mogelijkheden om gedurende het weekeinde meer activiteiten aan te bieden.

2.4 Accommodatie

Criterium

In ministeriële regelgeving staat gedetailleerd omschreven waar een individuele verblijfsruimte aan moet voldoen. Verder is het van belang dat in een inrichting vooral de ruimten waar ingesloten vreemdelingen verblijven, goed worden onderhouden en dat zij de mogelijkheid hebben om hun kleding schoon te houden. Beddengoed moet regelmatig worden verschoond en minimaal twee keer per week moet kunnen worden gedoucht.

Bevindingen

Het DC Rotterdam is in het kader van een publiek-private samenwerking (PPS) aanbesteed aan het consortium DC16. DC16 heeft het detentiecentrum gebouwd en is verantwoordelijk voor het onderhoud van het gebouw en de facilitaire dienstverlening. Begin 2009 is DC16 gestart met de nieuwbouw, op 1 juli 2010 was het detentiecentrum gereed en een week later is het in gebruik genomen. De buitenkant van het gebouw heeft kenmerken van een penitentiaire inrichting. Van binnen ogen de gemeenschappelijke ruimtes bij afdeling A en B ruim en licht, is de akoestiek over het algemeen goed en is de geluidsoverlast van het nabijgelegen vliegveld zeer beperkt. De overige afdelingen zijn beduidend minder licht en zijn bepaald niet ruimtelijk in verband met een laag plafond. Planten zijn niet toegestaan vanwege de hygiëne.

Cellen

De cellen zijn ruim qua opzet (14m²) en voldoen aan de geldende ministeriële voorschriften. Met uitzondering van de afzonderingscellen en cellen op de EZA zijn alle cellen in het detentiecentrum ingericht als meerpersoonscel. In iedere cel staat een stapelbed (met trapje en uitvalbescherming), een tafel met twee stoelen, een natte hoek (douche, wastafel en wc) die is afgeschermd van de rest van de cel. Daarnaast is er per cel een tv, magnetron, waterkoker en koelkast. Door de aanwezigheid van een douche op kamer kunnen vreemdelingen overdag zo vaak als ze willen een douche nemen. Het raam in de cel bevat geen tralies omdat de ruit is gemaakt van veiligheidsglas. Onder

het raam is een luchtstrook voor frisse lucht. De ventilatie in het gebouw is niet overal goed. De ingesloten vreemdelingen beschikken over een sleutel van de eigen cel. Overdag, als zij volgens het dagprogramma buiten hun cel mogen verblijven, kunnen zij daarmee hun cel zelf openen en afsluiten.

Gemeenschappelijke ruimtes

De gemeenschappelijke recreatieruimtes zijn voldoende ingericht en voldoende groot. Dat neemt niet weg dat de reguliere verblijfsafdelingen nog wel een penitentiaire uitstraling hebben. De ruimte waar de afzonderingscellen zich bevinden is ruim opgezet en ook de cellen en de luchtkooi voldoen aan de standaarden. Op de ruime gang is een zitje gemaakt waar vreemdelingen met (zorg) functionarissen op normale wijze kunnen praten.

De afdeling voor gezinnen met kinderen en de afdeling voor vrouwen zijn ruimer en lichter qua opzet en zijn gebouwd rondom een centrale gemeenschappelijke ruimte die uitzicht biedt op cellen op de tweede verdieping. Bij de afdeling voor gezinnen is er nog een aparte kamer voor kinderen met aangepast meubilair voor en speelgoed.

Luchtplaats

In totaal telt DC Rotterdam zes luchtplaatsen. De luchtplaatsen zijn ruim, schoon en voorzien van sportattributen. Zo staan er basketbalpalen, een tafeltennistafel en beschikken sommige luchtplaatsen over fitnessapparatuur (afkomstig van de detentieboot in Dordrecht). De luchtplaats biedt een overkapping zodat het mogelijk is om bij slecht weer te schuilen.

Bij de luchtruimte voor de isoleercellen is er ook een schuilmogelijkheid en is het mogelijk om een hometrainer te gebruiken om te fietsen. Er is relatief weinig groen op de luchtplaats, maar vreemdelingen kunnen rondom een boom zitten die op een verhoging is geplaatst. Op het asfalt is met lijnen een basketbal- en een volleybalveld getekend en aan de randen van de luchtplaats staan lijnen om bij wijze van wegparcours te kunnen joggen. Er zijn ballen aanwezig. In een apart hokje is een toilet.

Hygiëne

De gemeenschappelijke ruimtes waar vreemdelingen verblijven, zijn schoon en goed onderhouden. Wekelijks kunnen ingesloten vreemdelingen hun kleding op de afdeling laten wassen en krijgen ze schoon beddengoed. Indien de vreemdeling niet voldoende gepaste kleding bij zich heeft, dan zorgt de inrichting voor ondergoed en geschikte tweedehands kleding die via de kerk of bezoekersgroepen is

aangeleverd.

Ingesloten vreemdelingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen hygiëne en het schoonhouden van hun cel. In de huisregels zijn hiervoor aanwijzingen opgenomen. Tijdens de dagelijkse celinspecties controleren detentietoezichthouders ook in hoeverre de cel schoon is. Het schoonhouden van de gemeenschappelijke ruimtes op de afdeling gebeurt door afdelingsreinigers. Voor de overige ruimtes in de inrichting is het consortium DC16 verantwoordelijk. De staat van onderhoud en de hygiëne van de inrichting controleert de inrichting stelselmatig aan de hand van de richtlijnen technische hygiënezorg van DJI. Zo nodig heeft de inrichting direct contact met DC16 over de staat van het onderhoud en de hygiëne en komt het ook ter sprake tijdens periodieke overleggen. De ingesloten vreemdelingen zijn over het algemeen positief over de hygiëne in de inrichting. De ventilatie werkt volgens geïnterviewde vreemdelingen nog niet naar behoren en ten tijde van de inspectie werkte de verwarming niet goed. Regelmatig zijn er metingen van de luchtkwaliteit.

Oordeel

Accomodatatie

Uitvoering

Beleid

Check

Het detentiecentrum Rotterdam is recentelijk opgeleverd en de gemeenschappelijke ruimten ogen ruim en licht van opzet. De cellen en de gemeenschappelijke ruimtes voldoen ruimschoots aan de bouwkundige eisen en zijn daarnaast schoon en goed onderhouden. De ingesloten vreemdelingen, die op tweepersoonscellen verblijven, hebben op cel privacy door de goede afscherming van het toilet en de douche. De inrichting ziet toe dat het consortium, verantwoordelijk voor het onderhoud van het gebouw, de afspraken wat betreft onderhoud en hygiëne naleeft. Daarnaast houden detentietoezichthouders de hygiëne op de afdeling in de gaten. Omdat de klimaatbeheersing in de inrichting nog niet volledig op orde is, voldoet de uitvoering met betrekking tot het criterium accommodatie nog niet volledig. De problemen zijn bekend en zijn ten tijde van de inspectie aangepakt. Het beleid en de check op de uitvoering voldoen volledig.

2.5 Voeding en winkel

Criterium

De artikelen 42 lid 2, en 44 lid 1 en 3 van de Pbw bepalen dat de inrichting bij de verstrekking van voeding aan ingesloten en rekening houdt met (medische) diëten en met de godsdienst en/of levensovertuiging van de ingesloten. De DJI heeft daarnaast een programma van eisen

opgesteld dat op landelijke schaal bepaalt aan welke eisen de voeding dient te voldoen qua variëteit en voedingswaarde. Aangezien catering-bedrijven de voeding in de detentie- en uitzetcentra leveren, dienen zij te voldoen aan dit programma van eisen. Op grond van art. 44 lid 5 Pbw dient de directeur van een inrichting zorg te dragen voor een winkelvoorziening.

Bevindingen

Voeding

In het detentiecentrum verzorgt de contractpartner DC16 de voeding. De maaltijden komen koelers de inrichting binnen. Dagelijks delen de detentietoezichthouders de maaltijden uit aan vreemdelingen. Op cel staat een koelkast en een magnetron waardoor de ingesloten vreemdelingen zelf kunnen bepalen wanneer ze de maaltijd willen gebruiken. Tussen 12 uur en 13 uur 's middags gaan de celdeuren dicht voor de lunch. De maaltijd is verpakt in een bak die bestaat uit gescheiden componenten waardoor de samenstelling van de maaltijd niet door elkaar loopt. Vreemdelingen kunnen bij binnenkomst in de inrichting een voorkeur aangeven voor een menu en daarnaast houdt de inrichting rekening met medische en religieuze diëten. In totaal zijn er negen menuvarianten. Ingeslotenen kunnen hun menuvoorkeur tijdens het verblijf in de inrichting wijzigen.

Vreemdelingen zijn over het algemeen niet tevreden over de voeding in de inrichting. De voeding zou niet aansluiten bij hun culturele achtergrond en ook niet voldoende voedzaam zijn. In de praktijk blijkt dat vreemdelingen veel voeding en met name brood weggooien. Liever zouden zij dagelijks een bedrag ontvangen om zelf een maaltijd te bereiden met ingrediënten die ze kunnen bestellen bij de winkel. Door de aanwezigheid van de afdelingskeuken en de winkel gebruiken vreemdelingen wel vaak delen van de verstrekte maaltijd om een eigen maaltijd te maken met toevoeging van ingrediënten uit de winkel. Naast de maaltijd krijgen de vreemdelingen brood en beleg verstrekt voor het avondeten en voor het ontbijt de volgende ochtend. Omdat de menukeuze niet aansloot bij de culturele achtergrond van de vreemdelingen heeft de directie in overleg met de contractpartner de variëteit van de voeding tussentijds aangepast. De Ist proefde twee maaltijden en beoordeelde de presentatie en smaak als voldoende met in het achterhoofd dat de vreemdelingen de maaltijd zelf op smaak kunnen brengen.

De eisen waaraan de voeding moet voldoen zijn vastgelegd in het contract met DC16. Het detentiecentrum controleert de voeding niet zelf, maar laat de kwaliteitscontrole over aan de producent. Ieder

kwartaal vindt er een bacteriologisch onderzoek plaats en halfjaarlijks een interne kwaliteitsmeting om te zien of de voedingsketen voldoet aan het vastgestelde HACCP-plan (Hazard Analysis and Critical Control Points). De inrichting heeft geen volledig zicht op hoogte van de kosten van voeding omdat voeding integraal onderdeel is van de maandelijkse vergoeding aan DC16. Naast reguliere menu's koopt DC16 op verzoek ook speciaal koosjere en veganistische maaltijden in.

Winkel

Het detentiecentrum biedt ingeslotenen een innovatieve manier om winkelproducten te bestellen. Op iedere afdeling staat een winkelzuil waar vreemdelingen met hun persoonlijke pasje (debetkaart) digitaal boodschappen kunnen bestellen. Deze winkelzuil geeft met behulp van foto's een overzicht van ruim 250 producten die in de winkel te bestellen zijn, inclusief verse groente en fruit. De producten zijn afkomstig uit een winkel van een penitentiaire inrichting in de buurt en gedetineerden aldaar pakken de boodschappen in. Wekelijks mogen vreemdelingen, mits er voldoende saldo op hun rekening staat, maximaal voor €75 bestellen. Het gebruik van foto's op de winkelzuil is met name voor deze doelgroep, die lang niet altijd de Nederlandse taal machtig is, een uitkomst.

Vreemdelingen zijn over het algemeen zeer te spreken over het assortiment van de winkel. Men is echter minder tevreden over de hoge prijzen in de winkel. Met een wekelijks zakgeld van €10,- is het niet mogelijk om veel te bestellen. De Ist constateert dat de prijzen van producten over het algemeen niet veel hoger liggen dan de gangbare supermarktprijzen waarbij rekening wordt gehouden met een opslag vanwege de specifieke logistieke omstandigheden. De versproducten zijn wel aan de dure kant. De Ist heeft geen klachten gehoord over de aanlevering van de boodschappen.

Oordeel

De uitvoering en het beleid op het criterium voeding voldoen.

Vreemdelingen krijgen dagelijks een redelijke maaltijd verstrekt die, door de aanwezigheid van een keuken op de afdeling, aangepast kan worden aan persoonlijke wensen. Daarnaast biedt de visuele presentatie van de afzonderlijke producten op de winkelzuil vreemdelingen de mogelijkheid om zelfstandig producten uit te zoeken. Het assortiment van de winkel is uitgebreid. De check op de uitvoering voldoet overwegend maar niet volledig omdat het detentiecentrum niet zelf de samenstelling van de voeding controleert.

Voeding

Uitvoering

Beleid

Check

Aanbevelingen

Overweeg of het mogelijk is de vreemdelingen de keus te laten tussen een dagelijks verstrekte warme maaltijd of een vergoeding voor de aanschaf van ingrediënten in de winkel, waardoor een bijdrage geleverd wordt aan een zinvolle dagbesteding en er minder voeding ongebruikt wordt weggegooid.

Controleer systematisch de samenstelling van de voeding en de kwaliteit van het verstrekingsproces.

2.6 Maatschappelijk contact

Criterium

(Inter)nationale regelgeving bepaalt dat ingeslotenen mogen telefoneren en corresponderen met verwanten, andere personen en vertegenwoordigers van externe instanties. In de Pbw is onder meer vastgelegd dat ingeslotenen bezoek mogen ontvangen en, in beginsel op eigen kosten, tenminste eenmaal per week minimaal 10 minuten een telefoongesprek mogen voeren. Het bezoek is sinds 1 april 2009 verruimd van een naar twee uur per week. Ook dienen vreemdelingen door middel van tijdschriften, kranten, radio en tv op de hoogte te kunnen blijven van de actualiteit in de vrije samenleving.

Bevindingen

Bezoek

Vreemdelingen in het DC Rotterdam kunnen wekelijks twee uur bezoek aanvragen en in de praktijk is hiervoor vrijwel altijd plaats. In het weekend is het ook mogelijk om bezoek te ontvangen maar, vanwege de grotere belangstelling daarvoor, kan dit niet langer dan 1 uur. Bij het intakegesprek krijgen vreemdelingen te horen hoe ze bezoek moeten aanvragen en wat bezoekers mee moeten nemen om zich te identificeren. Uitgebreide informatie over de bezoekprocedures staat in de huisregels die in de bibliotheek ter inzage liggen.

Het detentiecentrum beschikt over twee bezoeksalen en een wachtruimte voor bezoekers. In de wanden van de bezoeksaal is een minimalistische muurschildering gefreesd waardoor de bezoeksaal prettig oogt. In de bezoeksaal staat een automaat met drank en snoepgoed en is er een klein tafeltje met een beetje speelgoed voor kinderen. De houten slangtafel die de vreemdeling van het bezoek scheidt is bijzonder vormgegeven en een eerder aangebrachte lage glasrand is naderhand verwijderd. Beperkt fysiek contact is toegestaan tussen bezoekers en

ingeslotenen. Wanneer de bezoektijd is afgelopen verlaten de ingeslotenen eerst de bezoekszaal en de detentietoezichthouders verifiëren via biometrie hun identiteit en voeren een controle uit naar contrabande. Bij verdenking van overdracht van contrabande vindt visitatie plaats. Op de website van DJI staat bij het DC Rotterdam informatie voor bezoekers waaronder een plattegrond en een routebeschrijving per auto en per openbaar vervoer. Deze informatie is in het Nederlands opgesteld. In de wachtruimte voor bezoekers is geen informatie of leesmateriaal aanwezig. Vreemdelingen zijn tevreden over de bezoekmogelijkheden en geven aan dat de detentietoezichthouders hun bezoekers respectvol benaderen. Voor personen die niet beschikken over een geldig legitimatiebewijs, is het niet mogelijk om hun relatie te bezoeken. In uitzonderlijke gevallen is het, door tussenkomst van de medewerker vreemdelingenzaken, mogelijk om eventueel 's avonds bezoek te ontvangen van bijvoorbeeld familie of van een advocaat. Het is de bedoeling dat vreemdelingen in de nabije toekomst met hun persoonlijke pas kunnen inloggen en hun eigen bezoek kunnen plannen.

Telefoneren

Alle ingesloten vreemdelingen beschikken over een telefoon op cel die ze met behulp van hun persoonlijke pasje kunnen gebruiken mits er voldoende saldo op staat. Bij binnenkomst krijgen zij, zoals gemeld, €5 beltegoed om familie te informeren over hun verblijf in DC Rotterdam. Behalve telefoons op cel zijn er ook op de afdeling twee telefoons indien vreemdelingen niet in het bijzijn van hun celgenoot willen bellen. Vreemdelingen zijn zeer tevreden over het feit dat ze onbeperkt kunnen bellen vanuit hun eigen cel, al vinden ze de telefoonkosten hoog. Om de telefoonkosten te verlagen heeft de inrichting het duurdere contract, dat aanvankelijk was afgesloten met een telefoon-aanbieder, afgekocht. Op de gezinsafdeling hangt in de recreatieruimte een overzicht van de belkosten per minuut per land. Vreemdelingen moeten altijd zelf bellen omdat het niet mogelijk is om van buitenaf gebeld te worden. De mogelijkheid om collect-call te bellen is niet bekend bij vreemdelingen. Het is echter niet mogelijk om via 0900 nummers goedkoop naar het buitenland te bellen.

Toegang tot nieuws

Vreemdelingen hebben op cel één tv waardoor ze onbeperkt toegang hebben tot Nederlandse en met name ook buitenlandse tv-zenders. Het komt voor dat celgenoten niet dezelfde taal spreken en/of niet dezelfde voorkeur hebben voor tv-programma's waardoor er irritaties ontstaan. De inrichting rekent geen huur voor het gebruik van de tv. Ingeslotenen

kunnen via de tv op cel ook naar de radio luisteren. In de bibliotheek liggen dagelijks Nederlandse en buitenlandse kranten ter inzage en de bibliothecaris print de internetversie van een aantal andere buitenlandse kranten uit.

Oordeel

Contact

Uitvoering

Beleid

Check

Ingesloten vreemdelingen in het DC Rotterdam hebben voldoende mogelijkheid om contact te onderhouden met de buitenwereld. De aanwezigheid van telefoon op cel en de mogelijkheid om ook bezoek in het weekend te ontvangen dragen hier aan bij. De collectie boeken in de bibliotheek is uitgebreid en de aanwezige buitenlandse kranten zijn afgestemd op de populatie ingeslotenen. Het is goed zichtbaar dat DC Rotterdam beleid heeft ontwikkeld om ingeslotenen, binnen de beperkingen van detentie, zoveel mogelijk ruimte te geven om niet van de buitenwereld afgesloten te raken. De check op de uitvoering voldoet ook.

Aanbevelingen

- Maak bij de ingeslotenen bekend dat het mogelijk is om collect-call te bellen.
- Plaats op de meerpersoonscellen standaard 2 tv's.¹²

2.7 Toegang tot zorg

Criterium

Onder 'zorg' verstaat de ISt de medische zorg (inclusief tandheelkundige zorg), de psychosociale zorg en de geestelijke verzorging. Art. 42 van de Pbw bepaalt dat aan de inrichting een arts is verbonden die regelmatig spreekuur houdt. Ook in acute situaties moet kunnen worden voorzien in noodzakelijke medische zorg. Op het terrein van de psychosociale zorg moeten er binnen de inrichting gekwalificeerde hulpverleners beschikbaar zijn die casuïstiek bespreken in het zogenaamde psychomedisch overleg (PMO). Tenslotte dient in de inrichting voldoende geestelijke zorg beschikbaar te zijn die aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de vreemdelingen.

¹² De aanbeveling om op meerpersoonscellen twee tv's te plaatsen heeft de Inspectie eerder gedaan in haar rapport 'Meerpersoonscelgebruik' van april 2011.

Bevindingen

(Psycho-)medische zorg

De medische dienst in het DC Rotterdam bestaat uit in totaal 18 verpleegkundigen (15 fte), 3 huisartsen (1 fte), 3 GZ-psychologen (3 fte) en een dag per week een psychiater. De medische dienst beschikt over een eigen afdeling. De verpleegkundigen komen frequent op de verblijfsafdelingen. Zo houden zij op iedere afdeling twee keer per week spreekuur in een aparte spreekkamer (met tolkentelefoon) en brengen ze vier keer per dag medicijnen langs op de afdeling.

Direct bij binnenkomst krijgen vreemdelingen tijdens de intake informatie over de medische zorg in de inrichting. Binnen 24 uur volgt een medische screening.¹³ Detentietoezichthouders informeren ingesloten vreemdelingen tijdens de intake hoe ze via een sprekersbriefje een consult kunnen aanvragen bij de medische dienst. Sprekersbriefjes voor de medische dienst gaan in een aparte brievenbus die op de afdeling staat. Er zijn geen wachtlijsten.

Indien bij de medische intake blijkt dat medische zorg nodig is, wijst de verpleegkundige de ingesloten vreemdelingen door naar de huisarts. Bij spoedgevallen kunnen de detentietoezichthouders direct contact opnemen met de medische dienst die dagelijks van 7.30 uur tot 22.00 uur in het detentiecentrum aanwezig is, ook in het weekeinde. Voor spoedeisende medische hulp en medische zorg buiten kantooruren heeft het DC Rotterdam afspraken gemaakt met de Forensisch Medische Maatschappij Utrecht (FMMU). De FMMU werkt met een vast team aan huisartsen waaronder de drie huisartsen die werkzaam zijn in het detentiecentrum. Alle huisartsen uit dit team zijn ingewerkt op het detentiecentrum en hebben een opleiding tot justitieel geneeskundige gevolgd.

Daarnaast zijn er afspraken over zorg van een psychiater buiten kantooruren. Het detentiecentrum Rotterdam beschikt over een extra zorg afdeling (EZA) voor de (landelijke) opvang van psychologisch kwetsbare vreemdelingen.

Ingesloten vreemdelingen zijn over het algemeen van mening dat ze onvoldoende medische zorg ontvangen en dat de medische dienst hun klachten vaak niet serieus neemt of afdoet met een paracetamol. Vreemdelingen zijn vooral ontevreden over het feit dat de inrichting medische ingrepen, die niet levensbedreigend zijn, uitstelt met als reden dat hun verblijf in het detentiecentrum tijdelijk is. Ook blijkt dat vreemdelingen hun lopende behandeling niet kunnen afmaken in het

¹³ Wekelijks komt er een zogenaamde thoraxbus naar de inrichting om mogelijke tuberculose vast te stellen

ziekenhuis indient dat buiten regio Rotterdam ligt. Vanwege de reiskosten neemt een ziekenhuis in de regio Rotterdam de behandeling dan over. Indien de huisarts van mening is dat een grote medische ingreep, die medisch niet strikt noodzakelijk is, nodig is dan dient de arts een verzoek bij DJI ter verkrijging van een machtiging. Dit gebeurt gemiddeld 1 of 2 keer per jaar.

Er zijn vreemdelingen die afzien van een medische behandeling in een ziekenhuis vanwege de verplichting van DV&O om een broekstok en/of handboeien te dragen. De tandarts bezoekt wekelijks de inrichting met een tandartsbus. Vreemdelingen, die bij binnenkomst een zorgachterstand hebben, zijn veelal ook ontevreden over het feit dat de tandarts hun gebit niet kan herstellen. Gaatjes vult de tandarts wel, maar de revisie van een gebit is alleen mogelijk als hiervoor toestemming is gevraagd en ontvangen van het hoofdkantoor van DJI. Vanwege de hoge kosten en het feit dat vreemdelingen vaak maar kort in het detentiecentrum verblijven, komt het nagenoeg niet voor dat ingeslotenen een grote behandeling of een nieuw gebit krijgen. Wekelijks bezoekt een thoraxbus DC Rotterdam ter preventie van tuberculose. De medische dienst geeft vreemdelingen met een zorgbehoefte die terug gaan naar het land van herkomst of waarbij de bewaring is opgeheven voor twee weken medicatie mee en op verzoek ook een uitdraai van het medisch dossier.

Zorgfunctionarissen maken deel uit van het Multi Disciplinair Overleg (MDO) dat twee maal per week plaatsvindt. Om de medische geheimhoudingsplicht niet te schenden zijn zorgfunctionarissen naar de wens van detentietoezichthouders soms te terughoudend in het delen van informatie over ingesloten vreemdelingen. Om de week heeft de medische dienst een eigen overleg waarbij de psychologen en psychiater niet deelnemen maar wel agendapunten kunnen aanleveren. Daarnaast is er veel informeel overleg tussen zorgfunctionarissen onderling en vindt wekelijks het psychomedischoverleg (PMO) plaats onder leiding van de psycholoog. Tijdens het PMO worden vreemdelingen die bijzondere (pscho)medische aandacht behoeven in het bijzijn van de huisarts, de verpleegkundige, de psycholoog en de psychiater besproken. De medische dienst zou graag meer gebruik willen maken van een psychiater. De medische dienst werkt volgens een procesbeschrijving die correspondeert met de eisen van 'Verantwoorde Medische Zorg' (VMZ). Er is nog geen VMZ-audit geweest in het DC Rotterdam. De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) heeft evenmin een toezichtbezoek gebracht aan de inrichting.

Geestelijke verzorging

De geestelijke verzorging in het detentiecentrum Rotterdam bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende denominaties en vormt zo veel mogelijk een afspiegeling van de religieuze en culturele achtergrond van ingesloten. Naast imams zijn er dominees, pastores, humanisten en komen op verzoek regelmatig een rabbijn, pandit, sikh-priester en boeddhist in de inrichting en af en toe een Russisch-orthodoxe priester en een Chineestalige predikant. Binnen het DC Rotterdam zijn twee naast elkaar gelegen ruimtes ingericht voor de geestelijke verzorging met daarbij een faciliteit om voeten en handen te wassen en schoenen op te bergen. Er is ook een kleine keuken, maar koffie of thee kan niet geschonken worden, omdat dit bij de aanbesteding van het detentiecentrum niet was voorzien. De inrichting biedt daarom aan vreemdelingen als alternatief pakjes drinken aan. De ruimtes zijn niet hoog en vrij donker omdat er alleen daglicht binnen komt via een lichtkoepel. Tijdens de intake met nieuw binnengekomen vreemdelingen komt de mogelijkheid ter sprake om een religieuze dienst bij te wonen of om een gesprek met een geestelijke verzorger aan te vragen. Vreemdelingen gaven in interviews aan dat zij bekend zijn met de mogelijkheid om een gesprek aan te vragen of om deel te nemen aan een groepsgesprek of aan de dienst of viering. Met name de gebedsdiensten van de imam zijn drukbezocht, maar er zijn in principe geen wachtlijsten. Indien de groep te groot is neemt een deel van de gelovigen plaats in de aangrenzende ruimte; daar kunnen zij door middel van een luidsprekerverbinding de dienst volgen. De geestelijke verzorgers binnen DC Rotterdam besteden aandacht aan religieuze feestdagen tijdens diensten maar daarnaast vinden ook, in samenspraak met activiteitenbegeleiders, inrichtingsbreed vieringen plaats. De geestelijke verzorgers zijn volgens de ingesloten vreemdelingen benaderbaar omdat ze niet alleen diensten en gespreksgroepen houden maar ook regelmatig op de afdelingen rondlopen en vreemdelingen aanspreken. Individuele gesprekken vinden vaak plaats op de afdeling, ook omdat daar een spreekkamer is met een tolktelefoon. Medische zorgfunctionarissen maar ook detentietoezichthouders verwijzen vreemdelingen soms actief door naar een geestelijke verzorger om te praten. Ingesloten vreemdelingen geven in interviews met de inspectie aan dat ze tevreden zijn over de geestelijke verzorging in DC Rotterdam.

Toegang zorg

Uitvoering

Beleed

Check

Oordeel

Ten aanzien van de medische zorg heeft het DC Rotterdam de uitvoering en het beleid, ondanks het feit dat ingesloten vreemdelingen graag meer behandeling willen krijgen, goed op orde. Het aanbod van medisch personeel en geestelijke verzorgers is over het algemeen

afdoende, waardoor vreemdelingen op korte termijn door hen gezien kunnen worden en er geen wachtlijsten zijn. De faciliteiten voor de zorgfunctionarissen in de inrichting voldoen aan de behoefte en bieden privacy indien gewenst. De check op de uitvoering voldoet ook.

Aanbevelingen

- Voer een systematische afweging in van het gebruik van broekstok en koppelboeien bij vervoer van ingeslotenen.
- Voorzie de ruimte bij het stiltecentrum met koffie- en thee faciliteiten.

2.8 Disciplinaire straffen en maatregelen

Criterium

(Inter)nationale regelgeving omschrijft hoe de inrichting dient om te gaan met de toepassing van disciplinaire- en dwangmiddelen om de orde in de inrichting te handhaven. Zo zijn er in de Pbw voorschriften opgenomen met betrekking tot het opleggen van disciplinaire straffen en maatregelen. Ook zijn eisen gesteld aan de wijze waarop afzondering ten uitvoer wordt gelegd.

Bevindingen

De directie van het detentiecentrum kan vreemdelingen die de regels overtreden of die een verhoogd gezondheidsrisico vormen bij wijze van straf of bij wijze van maatregel in afzondering plaatsen. Het detentiecentrum beschikt over een grote en ruime iso-afdeling met in totaal 24 iso-cellen. De vreemdelingen die in afzondering zijn geplaatst behouden het recht om dagelijks te luchten, om wekelijks bezoek te ontvangen en te bellen. Vreemdelingen die een gezondheidsrisico vormen of die zelfdestructief gedrag vertonen, kunnen onder cameratoezicht worden gesteld.

Dagelijks bezoeken de huisarts, de verpleegkundige en de psycholoog de iso-afdeling. Zij spreken daar met individuele vreemdelingen en adviseren zo nodig de directie over de gevolgen van de afzondering en de (on)wenselijkheid van voortzetting hiervan. De directie neemt de adviezen van zorgfunctionarissen altijd over. De zorgfunctionarissen zijn positief over de professionaliteit van het vaste team detentietoezichthouders dat op de iso-afdeling werkzaam is. De Inspectie, die aanwezig was bij een plaatsing in afzondering met behulp van mechanische middelen, nam dit in de praktijk waar.

De directie heeft oog voor de kwetsbare positie van vreemdelingen die in afzondering zijn geplaatst en probeert om vreemdelingen, met name

zij die voor hun eigen veiligheid of op eigen verzoek op cel zitten, meer ruimte te bieden. Zo krijgen afgezonderde vreemdelingen bijvoorbeeld de mogelijkheid om vier keer per dag een kwartier te luchten en om buiten de cel in comfortabele stoelen met personeel te praten, een krant te lezen of een spelletje te spelen. Regelmatig krijgt de vreemdeling in afzondering ook bezoek van een detentietoezichthouder of afdelingshoofd van de eigen afdeling. Op iedere cel zit een klokje in de deur zodat de afgezonderde het besef van tijd niet verliest. Ook is er een infrarood-camera. Als een ingeslotene onder cameratoezicht is geplaatst, is het met deze camera niet nodig om 's nachts het licht aan te houden.

In de eerste negen maanden van 2011 zijn gemiddeld per maand 38 vreemdelingen in afzondering geplaatst waarvan gemiddeld 18 als maatregel en gemiddeld 20 als disciplinaire straf. In september 2011 is een groot aantal vreemdelingen in afzondering geplaatst in verband met een ordeverstoring. Een aantal ingesloten vreemdelingen hield een 'sit-in' en weigerde vervolgens naar hun eigen cel te gaan. De cvt vindt dat de inrichting veel gebruik maakt van de iso. Sinds kort registreert de inrichting het aantal dagen dat individuele vreemdelingen in afzondering zitten.

De inrichting volgt het sanctiebeleid dat recentelijk onder auspiciën van de Directie Bijzondere Voorzieningen van DJI voor alle detentiecentra is ontwikkeld. Het doel is om, in het kader van het terugdringen van 'dwang en drang'¹⁴, het opleggen van disciplinaire straffen en ordemaatregelen te voorkomen door in gesprek te blijven met vreemdelingen. Om die reden zijn de detentietoezichthouders geschoold in interculturele communicatietechnieken. Afdelingshoofden kunnen nu ook eerst een waarschuwing afgeven of de vreemdeling een opdracht geven om bijvoorbeeld de schade te herstellen of door excuus aan te bieden. Het doel is om alternatieven te bekijken alvorens een straf op te leggen. Indien de kwestie niet naar tevredenheid is opgelost, kan de directie, nadat de vreemdeling is gehoord, alsnog een disciplinaire sanctie geven. De nieuwe leidraad, die per 1 januari 2011 in werking is getreden, betekent dat er geen volstrekte uniformiteit kan zijn bij het opleggen

¹⁴ In een memo van DBV staat dat om redenen van veiligheid en beheersbaarheid het niet mogelijk is om altijd te ontkomen aan de inzet van 'drang en dwang' maar dat het in het algemeen niet bijdraagt aan de hoofddoelstelling van vreemdelingenbewaring: de terugkeer. Drang en dwang werkt contraproductief voor het verkrijgen van medewerking van de vreemdeling aan terugkeer en daarnaast draagt het niet bij aan het streven van DBV om het bestuursrechtelijke karakter tot uitdrukking te brengen en daarnaast kan het psychische schade veroorzaken.

van straffen en ordemaatregelen. Proportionaliteit en subsidiariteit zijn kernwoorden bij de leidraad.

Discipline

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De wijze waarop het detentiecentrum Rotterdam uitvoering geeft aan het disciplinaire beleid voldoet. De faciliteiten op de iso-afdeling zijn goed en het personeel probeert op professionele wijze vreemdelingen te begeleiden die in afzondering zijn geplaatst. Ook de zorgfunctionarissen hebben voldoende oog voor de kwetsbaarheid van de ingeslotenen. Het beleid voldoet ook, omdat de inrichting samen met andere detentiecentra beleid heeft ontwikkeld om het aantal disciplinaire straffen, waaronder het aantal plaatsingen in afzondering actief terug te dringen. De check op de uitvoering voldoet ook omdat de leiding zicht houdt op het aantal opgelegde sancties en de oorzaak daarvan. Die worden geregistreerd.

2.9 Klachtafhandeling

Criterium

De Penitentiaire beginselenwet biedt vreemdelingen ex art. 59 Vw de mogelijkheid om in beklag te gaan tegen beslissingen van de directeur van de inrichting. Dit beklag moet dan worden ingediend bij de beklagcommissie van de aan de inrichting verbonden commissie van toezicht (cvt). Behoudens uitzonderingsgevallen moet deze commissie vervolgens binnen vier weken uitspraak doen.

Bevindingen

Vreemdelingen kunnen door middel van een meertalig 'sprekersbriefje' aangeven dat zij contact willen hebben met de maandcommissaris. Ook kunnen zij direct in beklag gaan bij de beklagcommissie van de commissie van toezicht. Op elke afdeling zijn speciale rode enveloppen en een aparte brievenbus voor berichten aan de cvt.

Vroeger verzamelde en beoordeelde de maandcommissaris de ingediende klachten, voordat deze naar het secretariaat van de commissie werden gezonden. Nu gaan de klaagschriften rechtstreeks naar het commissiesecretariaat, dat ze vervolgens doorstuurt naar de maandcommissaris. De commissaris, die wekelijks en zonodig zelfs meermaalen per week in de inrichting aanwezig is, bekijkt vervolgens of bemiddeling mogelijk is en neemt daartoe doorgaans contact op met het afdelingshoofd. Tijdens het bezoek aan de inrichting probeert de maandcommissaris alle afzenders van sprekersbriefjes te spreken.

Gesprekken tussen vreemdelingen en maandcommissaris vinden meestal op de afdeling plaats.

De geïnterviewde leden van cvt geven aan dat de afdelingshoofden goed aanspreekbaar zijn en altijd bereid zijn om een oplossing te zoeken voor een conflict of probleem. Lastiger vindt de cvt het om in contact te komen met medewerkers van de Medische Dienst; die verwijzen meestal door naar het hoofd Zorg.

De beklagcommissie van de commissie van toezicht komt tweemaal per maand bijeen. Eenvoudige zaken doet de commissie enkelvoudig af; bij meer complexe zaken is er een meervoudige zitting. Vreemdelingen kunnen zich tijdens de beklagzitting laten bijstaan door een advocaat. Indien nodig kan de vreemdeling gebruik maken van de tolkentelefoon. Het jaarverslag 2010 van de cvt maakt melding van 190 ingekomen klachten sedert de opening van het DC Rotterdam in juli 2010. Hiervan zijn er 34 gegrond verklaard (waaronder een groepsklacht van 24 vreemdelingen naar aanleiding van een opgelegde straf na een loze brandmelding). De meeste klachten zijn, al dan niet na bemiddeling, naderhand weer ingetrokken. De in 2010 en 2011 ingediende klachten zijn van uiteenlopende aard. Onderwerpen die relatief veelvuldig aan de orde komen zijn de bejegening door detentietoezichthouders, de voeding, de plaatsing in afzondering en de medische dienstverlening. De Inspectie is nagegaan hoe lang het duurde voordat beklagzaken die in 2010 en 2011 waren ingediend, met een gegrond- of ongegrondverklaring zijn afgedaan. Het ging daarbij in totaal om 52 beklagzaken. Tabel 4 laat zien dat in vijf van deze beklagzaken de beklagcommissie binnen de wettelijke termijn van vier weken uitspraak heeft gedaan. Meestal vergt dat tussen de vier en acht weken. De termijn die het detentiecentrum nodig heeft om op verzoek van de beklagcommissie wederhoor te geven bij een klacht, is gemiddeld 14 dagen. Dat is ook de termijn die de inrichting zich stelt om op een klacht te reageren.

Tabel 4 Afhandelingstermijn inhoudelijk afgedane beklagzaken 2010-2011

Afhandelingstermijn (in dagen)	vanaf ontvangst verweerschrift DCR	vanaf ontvangst beklag
< 4 weken	15	5
4 < 8 weken	25	32
> 8 weken	12	15
<i>totaal</i>	52	52
<i>Gemiddeld</i>	48,5 dagen	62,1 dagen

In de huisregels van het detentiecentrum Rotterdam is opgenomen op welke wijze de ingesloten vreemdelingen in beklag kunnen gaan en hoe ze contact kunnen krijgen met de commissie van toezicht en de maandcommissaris. Ook wijst de detentietoezichthouder hen hierop tijdens het intakegesprek. Desondanks bleek tijdens de interviews dat lang niet alle ingeslotenen op de hoogte zijn van het bestaan van de commissie, de beklagregeling en/of het maandcommissariaat.

De commissie van toezicht vergadert maandelijks met de directie van het detentiecentrum. Tijdens dat overleg worden ook het aantal en de aard van de beklagzaken geëvalueerd. De inrichting houdt in een EXCEL-bestand zelf een gedetailleerd overzicht bij van de ingediende klachten, de verschillende termijnen bij de afhandeling ervan en de uiteindelijke uitspraak van de beklagcommissie.

Oordeel

Beklag

Uitvoering

Beleid

Check

De commissie van toezicht kwijt zich actief van haar taak. Positief is dat de beklagcommissie tweewekelijks bijeenkomt en dat de maandcommissaris vaak in de inrichting aanwezig is. Dat neemt niet weg dat de wettelijke termijn waarbinnen een beklag inhoudelijk dient te worden afgedaan, veelal niet wordt gehaald. Om deze termijn wel vaker te kunnen halen, is het volgens de Ist nodig dat de inrichting de periode om wederhoor te geven op een klacht verkort. Nu is die nog standaard veertien dagen. Om deze reden voldoet de uitvoering van de klachtafhandeling niet volledig. Het beleid voldoet omdat de huisregels omschrijven op welke wijze ingesloten vreemdelingen in beklag kunnen gaan en contact kunnen krijgen met de maandcommissaris. Positief is de Ist over de manier waarop het detentiecentrum het verloop van een beklag registreert en de doorlooptijden bijhoudt. Door deze doorlooptijden te aggregeren is het mogelijk om de gewenste verdere versnelling van de afhandelingstermijn te monitoren.

Aanbeveling aan het detentiecentrum en de commissie van toezicht

- Evalueer de doorlooptijden van de verschillende processtappen in de beklagprocedure (inclusief versnelling van de wederhoorreactie van het detentiecentrum), opdat klachten vaker binnen de wettelijk voorgescreven afhandelingstermijn kunnen worden afgedaan.

2.10 Conclusie

De Inspectie oordeelt dat het met de rechtspositie van vreemdelingen in het detentiecentrum Rotterdam positief is gesteld. Het detentiecentrum voldoet bij twee derde van de gestelde criteria volledig aan de gestelde normen en verwachtingen. Dat betekent dat het detentiecentrum in dit opzicht over het algemeen goed functioneert. Dit positieve oordeel is terug te voeren tot twee hoofdoorzaken. Ten eerste zorgen de goede faciliteiten in DC Rotterdam voor humane detentiecondities. Ten tweede heeft de directie hard gewerkt aan het ontwikkelen van een detentieomgeving waarbij het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring meer naar voren komt. Met gebruik van innovatieve en technische mogelijkheden wordt zo veel mogelijk getracht aan vreemdelingen bewegingsruimte en een zinvolle dagbesteding aan te bieden. Daarbij is de coördinerende rol van de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV) van belang geweest. De heroriëntatie op vreemdelingenbewaring heeft DBV in samenspraak met de directies van de verschillende detentiecentra ontwikkeld.

Op een paar terreinen zijn er kwaliteitsverbeteringen mogelijk. Zo zijn de huisregels voor vreemdelingen niet vrij toegankelijk. Verder vindt de ISt dat bezien zou moeten worden of in de weekeinden meer activiteiten kunnen worden aangeboden. De verveling is dan groot. Tenslotte overschrijdt de beklagprocedure veelal de wettelijk voorgeschreven afhandelingstermijn en is het daarom belangrijk dat de inrichting (nog) sneller met een wederhoorreactie komt.

3

Omgang met ingesloten vreemdelingen

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een drietal criteria uit het toetsingkader in op de vraag hoe het gesteld is met de omgang met de vreemdelingen in het DC Rotterdam. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de kwaliteit van de omgang met en de bejegening van de ingesloten vreemdelingen.

3.1 Screening

criterium

Zo snel mogelijk na binnenkomst in een inrichting dient een vreemdeling te worden gescreend op gezondheidsrisico's, het vereiste beveiligingsniveau, het risico voor andere ingesloten, eventueel zelfdestruc-tief gedrag en de directe persoonlijke en zorgbehoeften. De Ist verwacht van de inrichting tenminste dat zij bij insluiting relevante informatie signaleert en verifieert en dat zij spoedig na insluiting in een persoonlijk gesprek met de gedetineerde informeert naar zijn medisch/sociale omstandigheden en zorgbehoeften. Alvorens de inrichting een gedetineerde plaatst op een meerpersoonscel, heeft zij nagegaan of er contra-indicaties zijn.¹⁵

Bevindingen

Vreemdelingen komen het detentiecentrum binnen op de Receptie Ingesloten (RI). De medewerkers die daar werkzaam zijn, registreren aan de hand van een standaard-intakeformulier persoonsgegevens en eventuele bijzonderheden waarmee bij de plaatsing rekening gehouden dient te worden. Als dat het geval is, waarschuwen zij de betreffende functionarissen. Dat kan bijvoorbeeld de medische dienst zijn of het hoofd van de verblijfsafdeling. Als er bij binnenkomst evidente bijzonderheden zijn, nemen de medewerkers van de bevolkingsadmini-stratie zonnig ook contact op met de vreemdelingenpolitie en/of met de Dienst Terugkeer en Vertrek. De vreemdelingenpolitie behoort eventuele bijzonderheden op een standaardformulier aan het detentie-centrum door te geven; in de praktijk gebeurt dit echter lang niet altijd. De medische intake vindt plaats op de dag van aankomst of de dag erna, maar in ieder geval binnen 24 uur. Minderjarige vreemdelingen ziet de

¹⁵ Dit kunnen zijn: psychische gestoordheid, verslavingsproblematiek, de gezondheidstoestand, gedragsproblematiek, delictachtergrond en/of opgelegde beperkingen. De Ist is van mening dat ook rekening dient te worden gehouden met rookgedrag.

medische dienst altijd op de dag van binnenkomst. De medische screening gebeurt aan de hand van een standaardvragenlijst. De verpleegkundigen noteren de uitkomsten van de screening in het informatiesysteem MicroHis.

Zoals beschreven in paragraaf 2.2 beschikt het DC Rotterdam over een aparte inkomstenafdeling waar de vreemdelingen de eerste twee weken na binnenkomst verblijven op een meerpersoonscel. Hier lichten de toezichthouders en andere functionarissen, zoals de medewerker vreemdelingenzaken en een vertegenwoordiger van de DT&V, de vreemdelingen in over de verdere gang van zaken in de inrichting, maar vindt ook een nadere screening plaats van hun persoonlijke bijzonderheden en van hun gedrag. Tweemaal per week is er een Inkomstenberaad. Hieraan nemen medewerkers van de verblijfsafdeling, een verpleegkundige en een medewerker vreemdelingenzaken deel. Doel van het beraad is om bijzonderheden van nieuw binnengekomen vreemdelingen snel multidisciplinair te detecteren en zonodig vervolgacties uit te zetten. Verder worden vreemdelingen besproken die al langer op de inkomstenafdeling verblijven en die bijzondere aandacht behoeven. Beslissingen over het al dan niet op een meerpersoonscel te plaatsen en over de noodzaak op de Extra Zorg Afdeling (EZA) te plaatsen, worden hier voorbereid.

De bevolkingadministratie (BVA) in het detentiecentrum Rotterdam wijst aan naar welke cel iedere nieuw binnengekomen vreemdeling gaat. Met uitzondering van de EZA heeft het detentiecentrum Rotterdam geen eenpersoonscellen. Dit betekent dat, in tegenstelling tot gedetineerden binnen het gevangeniswezen, vreemdelingen standaard op een meerpersoonscel geplaatst worden, tenzij er contra-indicaties zijn en samenplaatsing onverantwoord is¹⁶.

De psychomedische staf stelt primair vast of er sprake is van een contra-indicatie en brengt die in het Inkomstenberaad in. De inrichting plaatst een vreemdeling met een contra-indicatie ofwel op de EZA, ofwel op een reguliere afdeling waarbij een meerpersoonscel door slechts één vreemdeling wordt bezet. Ten tijde van het inspectiebezoek verbleven in totaal 16 vreemdelingen op een eenpersoonscel; dat is 3,6% van de totale inrichtingsbezetting.

De BVA selecteert in eerste instantie wie met wie samen op een meerpersoonscel gaat verblijven. BVA-medewerkers houden daarbij rekening met het rookgedrag (rokers en niet-rokers worden op vrijwillige basis samengeplaatst), met de spreektaal en met de culturele en religieuze

¹⁶ Daarbij moet wel worden bedacht dat de meerpersoonscellen in het DC Rotterdam met 14m² groter en beter geoutilleerd zijn dan die in het gevangeniswezen.

achtergrond van ingesloten. De geïnterviewde vreemdelingen gaven aan dat de inrichting doorgaans flexibel is als het gaat om het honoreren van verzoeken tot verandering van cel(genoot). Zij gaven echter ook aan dat dat niet altijd mogelijk is, bijvoorbeeld als alle cellen bezet zijn. Zo komt het voor dat celgenoten door hun psychische problematiek onvoorspelbaar agressief kunnen zijn: “als je daar je cel mee moet delen, voel je je niet safe”. De geïnterviewde vreemdelingen, zowel de mannen als de vrouwen, signaleren unaniem dat de aanwezigheid van slechts één tv op cel fricties oplevert, vooral als de celgenoten een verschillende taal spreken en/of verschillende interesses hebben.

De ISt heeft vastgesteld dat schriftelijk is vastgelegd hoe de medische intake plaats dient te vinden en wat de werkwijze van het Inkomstenberaad is. Zij heeft geen lokaal toegesneden integrale procesbeschrijving aangetroffen van het gehele screeningsproces. Hetzelfde geldt voor de besluitvorming met betrekking het meerpersoonscelgebruik. Wat dat laatste betreft, zijn er in het verleden wel landelijke uitgangspunten geformuleerd. Of de screeningsactiviteiten ook daadwerkelijk plaatsvinden, blijkt al dan niet tijdens het Inkomstenberaad.

Oordeel

Screening

Uitvoering

Beleed

Check

Uitvoering en beleid met betrekking tot het criterium screening voldoen overwegend aan de normen en verwachtingen van de ISt. In haar eerdere bericht ‘De tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring’ dat de Inspectie in september 2010 heeft vastgesteld, is de volgende aanbeveling opgenomen: “Draag er zorg voor dat alle centra voor vreemdelingenbewaring in het verlengde van de inrichting van een inkomstenafdeling het screeningsproces van binnenkomende vreemdelingen in onderlinge samenhang beschrijven.” Deze aanbeveling heeft in het Detentiecentrum Rotterdam nog niet tot uitvoering geleid. Ook met betrekking tot het meerpersoonscelgebruik signaleert de ISt enkele verbeterpunten. Zo ontbreken nog specifiek vastgelegde instructies met betrekking tot het samenplaatsen van ingesloten. De check op de juiste uitvoering van het huidige geschreven en ongeschreven screeningsbeleid voldoet wel volledig.

Aanbeveling

- Geef uitvoering aan de eerdere aanbeveling van de ISt om in het verlengde van de inrichting van de inkomstenafdeling het screeningsproces van binnenkomende vreemdelingen in onderlinge samenhang te beschrijven, inclusief de besluitvormingsprocedure voor het samenplaatsen van ingesloten.

3.2 Bejegening

Criterium

Respectvolle bejegening staat centraal bij dit criterium. De bejegening komt in belangrijke mate tot uitdrukking in de wijze waarop het (executieve) inrichtingspersoneel omgaat met ingesloten vreemdelingen. Impliciet betekent dit dat ingesloten vreemdelingen niet mogen worden gediscrimineerd. Voor vreemdelingen is het verder van belang dat de medewerkers voor hen toegankelijk zijn en dat medewerkers alert reageren op (niet altijd expliciete) verzoeken.

De directie overlegt regelmatig met (een vertegenwoordiging van) de ingesloten vreemdelingen over de gang van zaken in de inrichting.

Bevindingen

De geïnterviewde vreemdelingen zijn zeer positief over de manier waarop de meeste detentietoezichthouders hen bejegenen. Er zijn wel individuele verschillen, maar over het algemeen zijn de toezichthouders “vriendelijk”, “toeschietelijk”, “meelevend”, “beter dan in de gevangenis” en gaan zij het contact met de ingeslotenen zeker niet uit de weg. Dat laatste heeft de Inspectie tijdens haar bezoeken aan de leefafdelingen ook geconstateerd. De detentietoezichthouders maken dagelijks een praatje met vreemdelingen. Geen van de geïnterviewde vreemdelingen ervaart enig verschil in bejegening door enerzijds de toezichthouders van G4S en anderzijds de toezichthouders in dienst van het detentiecentrum. Als de vreemdelingen op hun cel ingesloten zijn, kunnen ze altijd snel via de spreek-luisterverbinding in contact komen met een toezichthouder.

De Inspectie heeft geen geluiden van discriminatie door medewerkers van het detentiecentrum gehoord. Wel zouden er af en toe fricties zijn tussen ingeslotenen met een verschillende etnische en religieuze achtergrond.

Er is geen gerichte aandacht voor de individuele vreemdeling georganiseerd in zoiets als een mentoraat.¹⁷ De inrichtingsdirectie geeft aan dat de noodzaak hiertoe ontbreekt. De doorstromingsnelheid van de vreemdelingen is namelijk te groot en bovendien is de aanpak van individuele problemen belegd bij andere functionarissen, zoals de zorgstaf en de medewerkers vreemdelingenzaken. Daar komt bij dat de geïnterviewde vreemdelingen over het algemeen aan de Ist aangeven terughoudend te zijn met het bespreken van persoonlijke problemen. Daarvoor is het wantrouwen te groot dat deze informatie wordt

¹⁷ Op de EZA zijn wel vaste toezichthouders aan vaste vreemdelingen gekoppeld.

doorgespeeld naar de DT&V. Voor zover de ingesloten en wel zaken met toezichthouders willen bespreken, zoeken zij zelf uit met wie zij dat het liefste doen.

De inrichting heeft een Ingeslotencommissie (Inco). Elke afdeling is daarin met een afgevaardigde vertegenwoordigd. Het overleg met de Inco wordt voorgezeten door het afdelingshoofd dat het activiteiten- en dagprogramma in portefeuille heeft. Verder is bij het overleg een afgevaardigde van de medische dienst en een activiteitenbegeleider aanwezig. Van het zeswekelijkse overleg wordt een verslag gemaakt dat op de afdeling wordt opgehangen. Tijdens het Inco-overleg komen voor het merendeel praktische en regimair kwesies aan de orde, zoals de insluitingstijden van vreemdelingen, het gebruik van elektronische apparatuur, de voeding etc.

De inrichting beschikt over een duidelijke, algemeen bekende en vastgelegde visie op de wijze van bejegening van vreemdelingen. In het verlengde van de enkele jaren geleden ingezette 'Heroriëntatie op de vreemdelingenbewaring' staat in die visie het administratiefrechtelijke karakter van de vreemdelingenbewaring centraal. Het uitgangspunt is 'ja, tenzij' in plaats van 'nee-tenzij'. Zoals de directie van de inrichting het formuleert, zullen vreemdelingen in de 'nee-stand' ook minder bereid zijn om mee te werken aan hun terugkeer naar het land van herkomst. De leiding van het detentiecentrum heeft bij de opstart van de inrichting in 2010 geïnvesteerd in het bijbrengen van de nieuwe bejegeningfilosofie bij de medewerkers. Er is toen een vierdaagse opstarttraining georganiseerd, waarin verschillende trainers de 'ja-tenzij'-benadering uiteen hebben gezet. De International Organisation for Migration heeft tijdens die training het administratiefrechtelijke uitgangspunt van de vreemdelingenbewaring onderstreept.¹⁸

In de gesprekken met medewerkers en met het middenkader heeft de ISt steun voor de nieuwe benadering geconstateerd. De afdelingshoofden coachen de toezichthouders actief bij het in de praktijk brengen ervan. Daarbij zijn ook de leidinggevenden van G4S van meet af aan betrokken geweest.

Bejegening

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

Het detentiecentrum voldoet aan alle gestelde normen met betrekking

¹⁸ Er zijn inmiddels vervolgotrainingen geweest en er zijn plannen voor nieuwe basistrainingen voor later in dienst getreden personeel.

tot de bejegening van ingesloten. Uitgesproken positief is de Ist over de manier waarop de inrichtingsdirectie erin slaagt om een omslag te bewerkstelligen in de omgang met vreemdelingen; van ‘nee-tenzij’ naar ‘ja-tenzij’. De leiding van de inrichting stuurt hier nadrukkelijk op, en met succes. Immers, de geïnterviewde vreemdelingen zijn unaniem te spreken over de manier waarop de meeste toezichthouders hen bejegenen. Zij ervaren in dat opzicht ook geen verschil tussen toezicht-houders in dienst van het detentiecentrum en die van de particuliere beveiligingsorganisatie G4S.

3.3 Rapportage en documentatie

Criterium

De Ist verwacht dat het detentiecentrum een procesbeschrijving met kwaliteitseisen heeft geformuleerd die vastlegt wie met welke frequentie waarover rapporteert, dat het centrum informatie over het verblijf van een ingesloten vreemdeling, zoals dagrapportages, registreert in TULP-selectie, en dat de leiding de kwaliteit van rapportages bewaakt.

Bevindingen

Op de verblijfsafdelingen houden de toezichthouders bijzonderheden met betrekking tot ingesloten schriftelijk bij in een logboek. Daarvoor is geen vast format en ook is het niet zo dat systematisch over alle afzonderlijke vreemdelingen wordt gerapporteerd. De Ist heeft geconstateerd dat de notities van de toezichthouders in zo’n logboek qua omvang en qua karakter sterk van elkaar verschillen. Andere disciplines melden bijzonderheden in het geautomatiseerde informatiesysteem TULP-Selectie. De Ist heeft begrepen dat er inmiddels een aangepaste versie van dit systeem is ontwikkeld, die is toegesneden op de vreemdelingenbewaring. Hierin kunnen de verschillende dienstvakken bijzonderheden vermelden, die dan ook voor anderen inzichtelijk zijn.

In verschillende overlegvormen vindt mondelinge informatie-uitwisseling plaats over ingesloten vreemdelingen. Zo is er een inrichtingsbreed multidisciplinair overleg dat tweemaal per week aansluitend op het ochtendrapport plaatsvindt. Hier worden ingesloten besproken, die bijzondere aandacht behoeven, bijvoorbeeld omdat zij in afzondering zijn geplaatst. Pas binnengekomen vreemdelingen zijn op de inkomstenafdeling onderwerp van bespreking in het Inkomstenberaad (zie ook paragraaf 3.1). Alle afdelingen hebben tenslotte een wekelijks

teamoverleg. Ook daar worden vreemdelingen besproken die door hun gedrag of om andere redenen bijzondere aandacht vergen.

Volgens de Penitentiare Maatregel behoeft de inrichting over ingesloten vreemdelingen geen penitentiair dossier bij te houden. Er is geen expliciete procesbeschrijving met instructies wie, waarover en met welke frequentie rapporteert, melding maakt over de ingesloten vreemdelingen.

Rapportage

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De wijze waarop de verblijfsafdelingen rapporteren over ingesloten vreemdelingen is voor verbetering vatbaar. De rapportage vindt op de verblijfsafdelingen schriftelijk plaats en is van wisselende kwaliteit. Verder is er weliswaar voldoende multidisciplinair overleg over pas binnengekomen vreemdelingen en over ingeslotenen die door hun gedrag bijzondere aandacht behoeven, maar er is geen multidisciplinair afdelingsoverleg waarbij periodiek alle ingeslotenen worden besproken. In haar eerdere bericht 'De tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring' (september 2010) heeft de ISt dit wel wenselijk geacht om te voorkomen dat vreemdelingen die door hun gedrag minder opvallen, aan de aandacht ontsnappen. De Inspectie heeft in dat verband als 'good practice' gewezen op het multidisciplinaire vreemdelingenberaad in het DC Zaandam. Daar is bovendien in een werkinstructie gespecificeerd welke disciplines waarover dienen te rapporteren. In het DC Rotterdam ontbreekt zo'n instructie. Om die reden voldoet het beleid met betrekking tot de rapportage slechts in beperkte mate. Dat geldt ook voor de check op de kwaliteit van de rapportage.

Aanbevelingen

Overweeg een multidisciplinair overleg waar alle op een afdeling verblijvende vreemdelingen periodiek worden besproken. Leg in het verlengde daarvan vast welke discipline waarover dient te rapporteren en zie toe op de kwaliteit van de rapportages, in het bijzonder die van de toezichthouders op de verblijfsafdelingen.

3.4 Conclusie

Het detentiecentrum Rotterdam beschikt over een duidelijke en algemeen bekende en vastgelegde visie op de bejegening van vreemdelingen. De ISt is uitgesproken positief over de manier waarop de inrichtingsdirectie er op basis van die visie in slaagt om een omslag te bewerkstelligen in de omgang met vreemdelingen; van 'nee-tenzij' naar

'ja-tenzij'. De geïnterviewde vreemdelingen zijn unaniem te spreken over de manier waarop de meeste toezichthouders hen bejegenen. Zij ervaren in dat opzicht ook geen verschil tussen toezichthouders in dienst van het detentiecentrum en die van de particuliere beveiligingsorganisatie G4S.

De screening van pas ingesloten voldoet grotendeels aan de eisen. Positief is de aanwezigheid van een afzonderlijke inkomstenafdeling. Wel is het zaak om het gehele screeningsproces in onderlinge samenhang te beschrijven, inclusief de manier waarop het meerpersoonscelebruik wordt toegepast.

De manier waarop de verschillende disciplines over ingesloten vreemdelingen rapporteren en informatie uitwisselen, verdient volgens de IST duidelijk verbetering. Dat geldt vooral voor de rapportage door de detentietoezichthouders op de verblijfsafdelingen.

4

Interne veiligheid

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een drietal criteria uit het toetsing-kader in op de vraag hoe het gesteld is met de interne veiligheid in het DC Rotterdam, inclusief de bestrijding van drugs binnen de inrichting. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen.

4.1 Preventie en beheersing van calamiteiten

Criterium

Iedere inrichting dient te beschikken over systemen en procedures om de veiligheid van ingeslotenen, medewerkers en bezoekers te waarborgen. Een belangrijk element daarvan is dat ingeslotenen, op grond van artikel 52 lid 4 van de European Prison Rules (EPR), de mogelijkheid moeten hebben om dag en nacht in contact te komen met medewerkers van de inrichting. De laatste jaren is het beleid van de DJI met betrekking tot brandveiligheid en brandveiligheidsvoorzieningen aangescherpt. Expliciet is bepaald dat inrichtingen ten minste dienen te beschikken over een geldende gebruikersvergunning, een gekwalificeerde en geoefende bedrijfshulpverleningsorganisatie (BHV), en een calamiteitenplan inclusief heldere en geoefende procedures met betrekking tot de inzet van externe hulpverleningsdiensten.

Bevindingen

DC Rotterdam kent een goed getrainde BHV-organisatie. Alle executieve functionarissen zijn BHV-opgeleid en oefenen regelmatig; zowel intern met elkaar, als gezamenlijk met externe hulpverleningsdiensten waarmee goede contacten zijn. Het oefenschema ligt vast in een oefenjaarplan en regelmatig is er tijdens het werkoverleg aandacht voor BHV-onderwerpen en worden BHV-oefeningen nabesproken. Er is nog niet geoefend met ingeslotenen, maar er is wel het voornemen om dit te gaan doen. Van individuele deelname aan oefeningen vindt registratie plaats zodat duidelijk is bij welke soort en hoe vaak een medewerker bij oefeningen betrokken is.

Qua technische toerusting van de BHV laten de functionarissen die in het DC Rotterdam verantwoordelijk zijn voor een goed functionerende BHV, zich kritischer uit. Dat heeft vooral te maken met de PPS-constructie waardoor de faciliterende partij (DC16) er andere normen op na houdt dan de BHV-verantwoordelijken. Zij illustreren dit met de kennelijke onmogelijkheid om het functioneren van de bij de BHV in gebruik zijnde portofoons op hun bedrijfszekerheid bij overspanning,

bijv. als zich een blikseminslag voordoet, te kunnen testen. DC16 wil aan zo'n simulatie niet meewerken, omdat zij aangeeft dat de kans op zo'n calamiteit nihil is en het risico op uitval onderdeel is van de boeteclausules in het contract met DBV/DJI. De BHV-functionarissen willen echter zekerheid over 100% betrouwbare werking in zo'n situatie en dat kan zo niet worden getoetst.

Ook is er sprake (geweest) van een wat moeizame totstandkoming van naar behoren functionerende (beveiligings)technische apparatuur. Niet alle apparatuur werkte van meet af aan naar behoren, waardoor er vanaf de ingebruikname van het DC Rotterdam een forse technische 'review' noodzakelijk was. Langzamerhand loopt men in, maar commerciële overwegingen: kosten versus baten, blijven bij de discussies tussen DC Rotterdam en DC16 over het tempo waarin -en de uitvoering van- aanpassingen, een voorname rol spelen.

Alle cellen zijn voorzien van een rookmelder, een sprinklerinstallatie en een spreek- luisterverbinding met de afdelingspost. De sprinklerinstallatie op de afdelingen met vrouwen en kinderen is voorzien van een vernevelingskop, zodat niet alles daar direct met veel water onderstroomt; er ontstaat eerder een dikke mist. De vluchtroutes die de IST waarnam, waren vrij van obstakels.

DC Rotterdam beschikt over een gebruikersvergunning en calamiteitenplannen gebaseerd op het DJI-format.

Sinds de ingebruikname van DC Rotterdam is een meerderheid van de (deel)RI&E's uitgevoerd. In het algemeen is er sprake van een beperkt aantal geconstateerde risico's. Deze zijn of worden ook aangepakt en hebben vooral betrekking op de klimaatbeheersing. Zo verspreid(d)en zich kookluchten door het complex en moe(s)t de luchtbehandeling van de security desk worden aangepast. Tijdens de schouw ervoeren de inspecteurs het verblijf op een afdelingspost, zowel qua ruimte als beluchting, als benauwend. De aanwezige medewerkers onderschreven deze ervaring. Ook hier geldt weer dat, vanwege de PPS-constructie, aanpassingen niet altijd met voortvarendheid gerealiseerd kunnen worden en daarnaast ook kostbaar zijn omdat DC16 beheerskosten calculeert, gebaseerd op de looptijd van het exploitatiecontract tussen DJI en DC16 tot 2035.

Calamiteiten

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

Uitvoering en beleid voldoen: er is een goed gefundeerde en geregiseerde BHV-organisatie. Vanwege de kennelijke onmogelijkheid om de technische ondersteuningsmiddelen op hun volledige werking te controleren voldoet de check op de uitvoering overwegend, maar niet volledig.

4.2 Agressiebeheersing

Criterium

Een concentratie van mensen met verschillende achtergrond en uiteenlopende belangen in een gesloten inrichting kan eerder tot conflictsituaties leiden dan in de vrije samenleving. Om die reden geven de European Prison rules aan dat er procedures moeten zijn die de veiligheid van personen in een inrichting verzekeren en het risico van geweld tot een minimum beperken. De ISt beoordeelt onder meer de inrichtingspraktijk ter voorkoming en beheersing van geweld, bedreiging en intimidatie tussen ingesloten vreemdelingen. Ook beoordeelt de ISt of er in de inrichting voldoende (toe)zicht is op locaties in het gebouw die kwetsbaar zijn voor onderlinge agressie zoals trappenhuisen, recreatieruimten, telefoons en douches.

De toepassing van geweld en het aanbrengen van mechanische middelen is geregeld in ministeriële regelingen. Tenslotte verwacht de ISt dat een inrichting beschikt over een goed geoutilleerd IBT dat binnen 30 minuten inzetbaar is en dat de medewerkers vaardig zijn in het praktisch penitentiair optreden (PPO)¹⁹.

Bevindingen

Tijdens het schouwen van de werkprocessen binnen het DC Rotterdam is de ISt geconfronteerd met een plaatsing van een ingeslotene op de afzonderingsafdeling en verbale agressie van een ingeslotene op de verblijfsafdeling. In beide gevallen nam de inspecteur een beheerste en professionele houding van de daarbij betrokken dth'ers waar evenals een evaluatie van het optreden achteraf.

DBV, en daarmee ook het DC Rotterdam, werkt niet met vast samengestelde IBT-teams. Er zijn voldoende toezichthouders, zowel van DBV als van G4S, IBT-opgeleid en er is 7 dagen x 24 uur een operationeel IBT-team samen te stellen om een calamiteit te beheersen. In een meerderheid van de gevallen worden de incidenten afgedaan in de gebruikelijke uniformkleding, in een enkel geval met gebruikmaking van ME-uitrusting. Naast de IBT-basisopleiding dienen IBT-leden tenminste zes maal per jaar een (interne) IBT-training te volgen. Incidenten worden met de daarbij betrokkenen altijd geëvalueerd. Bij genoemde verbale agressie viel op dat medewerkers zich niet laten intimideren; eerder reageren zij met begrip omdat agressie vaak voort

¹⁹ Het IBT is een groep speciaal opgeleide medewerkers van het DC. Het IBT wordt in staat geacht om met zo min mogelijk geweld en met behulp van een speciale (ME) uitrusting op te treden bij crises. PPO is vaardigheid in het handelen en/of nalaten door medewerkers bij (potentiële) geweldsincidenten met en tussen ingesloten vreemdelingen.

komt uit onvrede van vreemdelingen met de onbepaalde verblijfsduur in het DC Rotterdam. Binnen de opleiding tot detentietoezichthouder is er specifieke aandacht voor de-escalerend optreden. De OR van DBV is betrokken bij de ontwikkeling van een nieuwe opleidingsmodule de-escalerend optreden door het opleidingsinstituut van DJI. In het nog prille bestaan van het DC Rotterdam is het tot tweemaal toe geconfronteerd met een (kleine) groep ingeslotenen die niet (meer) ingesloten wilde worden. In beide gevallen is dit volgens de directie met beheerst optreden en zonder de toepassing van geweld opgelost. DC Rotterdam beschikt op het intranet over een uitgebreide set werkinstructies voor geweldgebruik en de toepassing van geweldbeheersende middelen. Ook zijn er instructies om de-escalerend op te treden.

De executieve medewerkers van zowel DBV als G4S ondergaan bij indiensttreding een (identieke) fysieke conditietoets met daaraan gekoppeld een jaarlijks terugkerende fitheidstest (fitkit). G4S-medewerkers hadden aanvankelijk een achterstand maar op vier na voldoen zij nu aan de (DJI) fitkit-eis. Vanwege de DJI-brede uitrol van een nieuwe fysieke vaardigheidstoets (FVT) is binnen de DBV half september jl. gestart met de implementatie van de FVT die in de plaats komt van de fitkit. DC Rotterdam sluit hierbij aan en start per eind oktober met een o-meting van alle (executieve) medewerkers ter voorbereiding op de FVT. Dit neemt niet weg dat (een deel van) ieder team executieven wekelijks is uitgeroosterd voor een dagdeel sport en communicatie. Daarbij is er ook aandacht voor het onderhoud van de fysieke weerbaarheid. De ISt ontving een overzichtslijst van de G4S-deelnemers aan de fitkit-toets; registratie van PPO deelname kon door de functiebegeleider van DC Rotterdam niet overlegd worden.

Agressie-beheersing

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

DC Rotterdam slaagt er in om op een gecontroleerde wijze om te gaan met agressie en geweld waarbij de inzet is om escalatie te voorkomen. Deze handelwijze is gebaseerd op heldere werkinstructies. Na toepassing van dwang is er altijd sprake van evaluatie met de rechtstreeks betrokkenen. Uitvoering en beleid voldoen om die reden. De registratie van geoefendheid lijkt onvolledig en voldoet om die reden overwegend.

4.3 Drugsontmoediging

criterium

Vanwege het potentiële risico dat handel en gebruik van drugs de orde en veiligheid binnen de inrichting in gevaar brengen, verwacht de IST dat de inrichting beleid heeft om handel en gebruik van drugs te bestrijden en dat de inrichtingsdirectie ook een realistisch beeld heeft van de aanwezigheid van drugs.

Bevindingen

DC Rotterdam kent geen specifiek beleid dat is gericht op drugsontmoediging. Dat is wel DBV-breed geformuleerd. Alle respondenten met wie over dit onderwerp is gesproken gaven de Inspectie aan dat er binnen het DC Rotterdam drugs voorhanden zijn. Dat wordt ook bevestigd door de recente inzet van drugshonden op initiatief van het detentiecentrum. Deze gerichte actie, gebaseerd op het vermoeden dat er een handelshoeveelheid drugs in huis was, leverde overigens niet veel op.

Ingeslotenen worden voor en na bezoek en voor en na extern transport gefouilleerd. Alleen bij een sterk vermoeden over het voorhanden hebben van contrabande gaat men over tot visitatie.

De detentietoezichthouders controleren de verblijfsruimten van ingeslotenen dagelijks. Op vermoeden van contrabande vinden meer gerichte (spit)acties plaats. Ingeslotenen geven aan dat de beschikbaarheid van drugs in het DC Rotterdam, evenals de behoefte daaraan onder de vreemdelingen, beperkt is.

Medewerkers geven aan geen behoefte te hebben aan meer of andere controlemiddelen, zoals bijvoorbeeld urinecontroles, om drugsgebruik te traceren. Zij vinden unaniem dat drugs geen merkbare invloed hebben op het sociale klimaat binnen het DC Rotterdam. Om die reden is er dan ook geen urinecontrolebeleid en neemt het DC Rotterdam geen urinecontroles af. Zij heeft daarvoor ook geen voorzieningen. Geschetste gang van zaken sluit aan bij de ervaringen van de IST in andere locaties van de DBV.

Oordeel

Het oordeel sluit aan bij de eerdere ervaringen van de IST met drugsontmoediging in de centra voor vreemdelingenbewaring. De IST kan zich voorstellen dat het invoeren van systematische urinecontroles in het DC Rotterdam veel onrust en daarmee spanningen teweeg brengt en afbreuk kan doen aan het bestuursrechtelijke karakter van de vreemdelingenbewaring. Toch is (en blijft) de IST van mening dat het mogelijk moet zijn om bij het (incidentele) vermoeden van druggebruik een urinecontrole van een ingeslotene af te nemen. Deze aanbeveling heeft

Drugs-
ontmoediging

Uitvoering

Beleid

Check

de Ist eerder geformuleerd in haar bericht 'De tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring' dat de Inspectie in september 2010 heeft vastgesteld. Deze aanbeveling heeft de Directie Bijzondere Voorzieningen naderhand in een landelijke circulaire verwerkt. Het DC Rotterdam heeft dit nog niet vertaald in een lokaal protocol voor de afname van geïndiceerde urinecontroles.

Aanbeveling

- Ontwikkel en implementeer een protocol voor de afname van geïndiceerde urinecontroles.

4.4 Conclusie

Zowel ingeslotenen als medewerkers voelen zich veilig in het detentiecentrum Rotterdam. De Ist kan dit gevoel met de door haar opgedane indrukken onderschrijven en heeft waardering voor de wijze waarop het DC Rotterdam er in slaagt om met een beperkt gebruik van macht(smiddelen) de veiligheid te waarborgen.

Het enerzijds voorkomen van drugs in het DC Rotterdam met daar tegenover slechts beperkte middelen om op het gebruik van drugs te controleren oordeelt de Ist als een risico dat om helder lokaal beleid vraagt.

5 Voorkomen onttrekking

Dit hoofdstuk gaat in op de vraag hoe het gesteld is met de maatschappijbeveiliging in het DC Rotterdam. Daarbij gaat het erom of de inrichting afdoende voorzieningen heeft om te voorkomen dat ingesloten vreemdelingen zich aan de vrijheidsbeneming kunnen onttrekken.

Criterium

De directie Bijzondere Voorzieningen (DJI) heeft zich aangesloten bij het veiligheidsbeleid van de sectordirectie Gevangeniswezen. Vanwege een toenemend aantal ontvluchtingen heeft de sectordirecteur gevangeniswezen in 2006 expliciet vastgesteld welke maatregelen penitentiaire inrichtingen moeten treffen om ontvluchtingen te voorkomen.²⁰ Om de uitvoering hiervan te toetsen worden externe security audits (ESA's) gehouden.²¹

Bevindingen

Door DJI is nog geen externe security audit (ESA) uitgevoerd binnen het DC Rotterdam. Na twee keer te zijn uitgesteld, is deze nu voorzien in 2012.

Intern past DC Rotterdam biometrie toe om de identiteit van ingeslotenen te verifiëren. Dat impliceert dat bij de inschrijving van een ingeslotene in het detentiecentrum een vingerscan wordt gemaakt die vervolgens gebruikt wordt wanneer deze extern op transport gaat of bezoek ontvangt. Verdere toepassingen van de mogelijkheden van het biometriesysteem, zoals het inlezen van de identiteitsbewijzen van bezoekers, gebruikt het DC Rotterdam nog niet omdat het systeem, volgens de beveiligers, onvoldoende id-kenmerken herkent.

De inspecteurs ondervonden tijdens de inspectiedagen, bij het verlaten van het DC Rotterdam, bij de portiersloge telkens een andere uitvoeringsregie waar met als voornaamste kenmerk dat de inschrijfggegevens van de entree 's-ochtends, niet direct werden gekoppeld met het vertrek aan het einde van de middag. Hierdoor ontstond de indruk dat intern (zakelijk) bezoek het DC Rotterdam, zonder check op de inkomst, weer kan verlaten.

Aan de andere zijde van de portiersloge, bij de entree van bezoekers

²⁰ Rapportage 'taskforce penitentiaire scherpte', directie gevangeniswezen DJI, mei 2006, herzien in 2008. De DBV heeft zich bij de uitgangspunten aangesloten, met uitzondering van het drugsbestrijdingsbeleid (er worden geen urinecontroles afgenomen) en van het gijzelingsbeleid.

²¹ Een externe security audit is een systematische intercollegiale doorlichting van de stand van de beveiligingsvoorzieningen van een inrichting aan de hand van een specifieke methode (Haagse methodiek).

voor de ingesloten en, stelden de inspecteurs vast dat bezoekers geheel piepvrij door de streng afgestelde detectiepoort moeten en dat hun bagage gecontroleerd wordt door middel van de bagagedetectieband. Desgevraagd gaf het verantwoordelijke afdelingshoofd aan dat interne veiligheidsprocedures rond het verkeer van binnen naar buiten het DC Rotterdam, maar ook het cameratoezicht op het interne verkeer, qua procedures, nog beter op elkaar moeten worden afgestemd. De regie op deze processen berust volledig bij medewerkers van G4S; de aansturing van hen zou nog verbeterd moeten worden.

De Ist informeerde ook naar de gang van zaken bij het luchten en schoude de luchtactiviteit die, per afdeling, gedurende een dagdeel kan plaatsvinden. Dit betekent dat ingesloten en gedurende dat dagdeel zelf bepalen wanneer zij naar buiten en binnen gaan. Bij dit luchten dient rechtstreeks toezicht door toezichthouders te zijn. In de praktijk komt het een enkele keer voor dat dit toezicht (nog) niet aanwezig is, terwijl er al wel ingesloten en op de luchtplaats aanwezig zijn. Volgens het afdelingshoofd beveiliging moeten de afdelingshoofden van de woonafdelingen toezien op de aanwezigheid van (voldoende) toezichthouders op de luchtplaatsen.

Van incidenten wordt altijd melding gemaakt in het logboek van de woonafdelingen en bij het opleggen van een rapport vindt registratie in TULP-verblijf plaats.

Binnen het DC Rotterdam is een set werkinstructies beschikbaar via het intranet. Verschillende respondenten geven aan dat met name de instructies voor de executieve medewerkers in de praktijk vaak een persoonlijke invulling kennen en daardoor onvoldoende garantie bieden voor het uniforme verloop van een proces.

Tijdens de ambulante onderdelen van de inspectie valt op dat de toezichthouders die belast zijn met beveiligingstaken tamelijk autonoom zijn in de invulling van hun werkzaamheden zonder (in)directe aansturing van zichtbare kaderleden.

Oordeel

Uitgaande van het door de directie beleden credo: 'hard van buiten, zacht van binnen' vereisen de interne beveiligingsprocessen een betere afstemming en uitvoering om de 'buitenschil' van het detentiecentrum meer solide te maken. De Ist ziet risico's in de relatieve achteloosheid waarmee het DC Rotterdam de veiligheid rond een aantal activiteiten thans vorm geeft en is van mening dat het beveiligen van ingesloten en, ondanks het bestuursrechtelijke kader van de vreemdelingenbewaring, meer scherp te van de daarbij betrokken functionarissen vraagt. Dit temeer omdat in het DC Rotterdam ook voormalige VRIS-gedetineerden met criminele antecedenten zijn ingesloten.

Voorkomen
onttrekking

Uitvoering

Beleid

Check

Aanbeveling

- Besteed aandacht aan een betere en meer uniforme afstemming en uitvoering van beveiligingsprocessen en betrek daarbij ook onderdelen van het beleid penitentiaire scherpste van DJI.

6

Vorbereiding terugkeer

Het doel van de vreemdelingenbewaring is het beschikbaar houden van de vreemdelingen ten behoeve van het uitzettingsproces. De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) is belast met de feitelijke voorbereiding van het vertrek. Ook de International Organisation for Migration (IOM) speelt daarbij een rol. Rechtskundige bijstand voor de ingesloten vreemdelingen is een belangrijke randvoorwaarde voor het juiste verloop van het uitzettingsproces. Het Juridisch Loket geeft daarbij advies. Dit hoofdstuk beantwoordt de vraag hoe het DC Rotterdam het uitzettingsproces faciliteert.

criterium

Om het terugkeerproces zo soepel mogelijk te laten verlopen hebben de detentiecentra voor vreemdelingen medewerkers vreemdelingenzaken in dienst. Het is van belang dat de taken van deze functionarissen helder zijn beschreven. Verder moeten medewerkers van de DT&V voldoende toegang hebben tot de ingesloten vreemdelingen. Hetzelfde geldt voor externe partijen, zoals de IOM en het Juridisch Loket.

In haar toetsingskader heeft de ISt ook de verwachting opgenomen dat vreemdelingen voldoende mogelijkheden hebben om in verband met hun terugkeer relevante informatie te verkrijgen, inclusief informatie over het thuisland.

Lang niet alle ingesloten vreemdelingen worden Nederland uitgezet. Dan is een landelijk vastgestelde werkwijze opheffing vreemdelingenbewaring van toepassing. De ISt stelt vast of deze werkwijze in de praktijk wordt gevolgd.

Bevindingen

Medewerkers vreemdelingenzaken

De zeven medewerkers vreemdelingenzaken in het DC Rotterdam zijn belast met de praktische ondersteuning aan ingesloten vreemdelingen in het kader van hun vertrek uit Nederland. Zij zijn gekoppeld aan een vaste verblijfsafdeling en werken nauw samen met andere partners in de vreemdelingenketen, zoals de DT&V, de IOM, Vluchtelingenwerk Nederland en het Juridisch Loket. De medewerkers vreemdelingenzaken houden zich bezig met zowel art. 6 als art. 59 vreemdelingen.

Met iedere vreemdeling voert de medewerker vreemdelingenzaken binnen 24 uur na binnenkomst een intakegesprek op de afdeling. In dit gesprek geeft de medewerker uitleg over het verloop van het uitzettingsproces en inventariseert deze of er nog praktische zaken zijn die een belemmering vormen voor vertrek. Mochten er zaken zijn die opgelost dienen te worden, dan probeert de medewerker hierbij hulp te verlenen.

Tijdens het verdere verloop van het verblijf kunnen de vreemdelingen door middel van een 'sprekersbriefje' contact opnemen met de medewerker vreemdelingenzaken. Niet alle geïnterviewde vreemdelingen waren bekend met de specifieke functie van de medewerker vreemdelingenzaken. Voor zover zij er contact mee hebben, zien zij de medewerkers als hulpvaardig. De ingeslotenen beschouwen hen vooral als 'social workers'.

De wijze waarop de medewerkers vreemdelingenzaken hun rol opvatten en hun taak in de praktijk invullen, is helder en afgestemd met andere functionarissen zoals die van de DT&V. Het overleg en de afstemming met de medewerkers van de DT&V zijn goed. Dit komt onder meer doordat hun kantoren zich op dezelfde gang bevinden. Daarnaast nemen de medewerkers vreemdelingenzaken evenals een vertegenwoordiging van de DT&V deel aan het ochtendoverleg en aan het MDO waardoor men op de hoogte is van elkaars werkzaamheden.

Binnen het detentiecentrum geven de medewerkers vreemdelingenzaken ook invulling aan een 'servicebalie'. Dat betekent dat zij (meestal telefonisch) bereikbaar zijn om vragen en verzoeken van partijen buiten de inrichting te behandelen. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat zij bemiddelen als er bijzondere verzoeken zijn voor bijvoorbeeld bezoek aan vreemdelingen buiten de normale bezoektijden.

Er is een functiebeschrijving voor de medewerker vreemdelingenzaken. Echter de huisregels voor de ingeslotenen bezigen nog de term 'terugkeerfunctionaris' en maken bovendien nog geen melding van de servicebalie.

De Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V)

De DT&V is verantwoordelijk voor het verwijderingsproces van illegale vreemdelingen uit Nederland. De DT&V houdt bij welke vreemdelingen nieuw zijn binnengekomen. De regievoerders van de DT&V hebben met alle vreemdelingen een intakegesprek. Het doel van het gesprek is om de vreemdeling voor te lichten over het aanstaande vertrek. Op basis van de documentatie en het eerste gesprek stellen de medewerkers van de DT&V vervolgens een plan van aanpak op. Indien de vreemdeling nog geen laissez passer heeft, treedt de regievoerder in contact met de ambassade van het land van herkomst om de benodigde reisdocumenten op te vragen. De regievoerders DT&V hebben minimaal eens per vier weken contact met de vreemdeling. Het initiatief gaat daarbij doorgaans uit van de regievoerder, maar de ingeslotene kan door middel van een sprekersbriefje ook zelf contact opnemen.

De regievoerders van de DT&V zijn tevreden over de samenwerking en afstemming van activiteiten met de medewerkers vreemdelingenzaken. De communicatielijnen zijn kort. De taakverdeling tussen de medewer-

kers vreemdelingenzaken en de DT&V is helder. De ingesloten vreemdelingen die de ISt heeft geïnterviewd, zijn uitgesproken negatief over de manier waarop de regievoerders van de DT&V hen bejegenen. Zij worden als hardvochtig en onvriendelijk omschreven. Omgekeerd geven de regievoerders aan dat de vreemdelingen op de afdelingen hen soms onheus bejegenen. Zowel operationeel (op medewerkersniveau) als bestuurlijk (op niveau leidinggevenden) is er volgens de geïnterviewden voldoende afstemming tussen de DT&V en het detentiecentrum. De vestigingsdirectie heeft eens per maand formeel overleg met de leiding van de DT&V binnen het detentiecentrum.

Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)

IOM zet zich wereldwijd in voor een ordelijke en humane migratie en ondersteunt in dat verband zowel de komst van vreemdelingen naar Nederland als hun vertrek. Vreemdelingen die vrijwillig willen vertrekken, kunnen zich melden bij IOM voor logistieke ondersteuning en herintegratie in het land van herkomst. Het werk van IOM en van de DT&V in het DC Rotterdam liggen in elkaars verlengde, waarbij IOM zich concentreert op alle vreemdelingen die meewerken aan hun terugkeer. IOM-medewerkers gaan eenmaal per week langs bij alle nieuw binnengekomen vreemdelingen op de inkomstenafdeling. Het gaat dan om korte gesprekken waarbij wordt uitgelegd wat IOM bij vrijwillige terugkeer naar het land van herkomst kan betekenen. Ook kunnen de ingeslotenen op het videokanaal van de tv een film zien die IOM daarover heeft gemaakt. Indien vreemdelingen naderhand een beroep willen doen op IOM, dan moeten zij daar door middel van een 'sprekersbriefje' zelf contact mee opnemen. De geïnterviewde vreemdelingen waren over het algemeen op de hoogte van het bestaan van IOM. De medewerkers van IOM hebben in het detentiecentrum een eigen werkruimte. Die ruimte is op dezelfde gang waar ook de medewerkers vreemdelingenzaken en de regievoerders van de DT&V zijn gehuisvest. Dit zorgt voor een soepele communicatie en een goede onderlinge afstemming. Volgens de geïnterviewde medewerkers is er geen sprake van 'concurrentie' tussen de DT&V en IOM, maar van complementariteit. De medewerkers van IOM zijn ook te spreken over de samenwerking met (de leiding van) het detentiecentrum. Een voorbeeld van die goede samenwerking is de actieve rol die IOM speelt bij trainingen voor het inrichtingspersoneel.

Het Juridisch Loket

Het Juridisch Loket is een eerstelijns rechtshulpvoorziening waar

vreemdelingen wekelijks tijdens het spreekuur terecht kunnen met juridische vragen. Er zijn twee vertegenwoordigers van het Juridisch Loket werkzaam in het detentiecentrum Rotterdam. Zij houden bij toerbeurt spreekuur; de ene week één dagdeel en de andere week twee dagdelen. Het is hun taak om advies te geven over juridische kwesties over het verblijf in Nederland en in het detentiecentrum. Daarbij is het loket niet bevoegd om de belangen van de ingesloten vreemdelingen te behartigen door zelf actieve rechtsbijstand te verlenen. Dat is het werk van de advocatuur. Als ingeslotenen ontevreden zijn over (de informatievoorziening door) hun advocaat, dan tracht de medewerker van het Juridisch Loket daar een oplossing voor te vinden.

De medewerkers vreemdelingenzaken attenderen de ingesloten vreemdelingen tijdens het intakegesprek op het bestaan en de functie van het Juridisch Loket. Ook hangen er op de afdelingen posters die attenderen op het Loket. Lang niet alle vreemdelingen die de ISt heeft gesproken, bleken ondanks deze informatievoorziening bekend te zijn met het Loket. Vreemdelingen die contact willen opnemen, vullen daartoe een 'sprekersbriefje' in. De medewerker van het Juridisch Loket roept hen dan tijdens het spreekuur op. De gesprekken vinden plaats in spreekkamers en niet op de afdeling.

De vertegenwoordiger van het Juridisch Loket waarmee de ISt heeft gesproken, was positief over de samenwerking met de inrichting. De medewerkers vreemdelingenzaken fungeren daarbij als liaison.

Vluchtelingen Werk Nederland (VWN)

Binnen het detentiecentrum Rotterdam geeft Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) voorlichting en sociaal/juridische ondersteuning aan vreemdelingen die aan de grens zijn geweigerd en via het aanmeldcentrum binnen zijn gekomen. VWN richt zich binnen het detentiecentrum in beginsel alleen op de gezinnen met kinderen die op grond van art. 6 Vw zijn ingesloten. De medewerker van VWN heeft contact met alle gezinnen. De medewerkers vreemdelingenzaken geven door als er nieuwe gezinnen binnen zijn gekomen. Omdat het aantal gezinnen in het detentiecentrum tot voor kort nog erg beperkt was, verricht de medewerker van VWN haar werk op oproepbasis vanuit het DC Oude Meer bij de luchthaven Schiphol.

VWN is zeer te spreken over de samenwerking met het detentiecentrum. Ook hier zijn medewerkers vreemdelingenzaken hun eerste aanspreekpunt. Daarnaast is er echter ook zeer af en af toe op bestuurlijk niveau contact met de leiding van het detentiecentrum.

Informatie over het beoogde land van terugkeer

Ingesloten vreemdelingen die mee willen werken aan hun verwijdering,

hebben binnen de inrichting vooral via de bibliotheek mogelijkheden om actuele informatie in te winnen over het land van terugkeer. De geïnterviewde vreemdelingen waren daar tevreden over. De activiteitenbegeleiders hebben toegang tot het internet en zoeken daar soms informatie waar vreemdelingen om vragen. Ten tijde van het inspectiebezoek hadden de ingesloten vreemdelingen nog geen toegang tot het internet. Enkele weken daarna is een pilot gestart waarbij er in totaal veertig internetwerkplekken beschikbaar zijn gekomen voor de ingesloten vreemdelingen. Die hebben daarop toegang tot een 'white list' met tevoren goedgekeurde websites. Voor dit doel wordt gebruik gemaakt van een afzonderlijke landelijke server. Het doel van de internetvoorziening is onder meer om in bewaring gestelde vreemdelingen beter in staat te stellen zich een actueel beeld te vormen over het land waar zij naar terugkeren, veelal het land van herkomst.

Opheffing van de vreemdelingenbewaring

Voor vreemdelingen die niet kunnen worden verwijderd en waarvan de bewaring wordt opgeheven, is een pakket minimale voorzieningen getroffen. De landelijke werkwijze opheffingen voorziet erin dat de vreemdeling zonedig extra kleding krijgt, en zonedig voor twee weken medicatie. Het is ook mogelijk om een kopie van het medisch dossier mee te krijgen, maar daar moeten de vreemdelingen dan wel zelf om verzoeken.

Oordeel

Het detentiecentrum Rotterdam faciliteert de organisaties die actief betrokken zijn bij voorbereiding van de terugkeer van vreemdelingen naar hun land van terugkeer, optimaal. Ook stelt het de vreemdelingen in staat om zichzelf te oriënteren op hun land waar zij naar terugkeren. Het beleid voldoet grotendeels aan de normen en verwachtingen van de Ist, maar niet geheel. De huisregels spreken bijvoorbeeld nog van terugkeerfunctionarissen in plaats van medewerkers vreemdelingenzaken, de nieuwe benaming. In haar eerdere bericht 'De tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring' (september 2010) heeft de Inspectie aangegeven dat de posities van de medewerkers vreemdelingenzaken en van het Juridisch Loket binnen de detentiecentra onvoldoende duidelijk zijn. In het verlengde daarvan heeft zij DJI aanbevolen om landelijk een heldere, meertalige informatiebrochure voor de ingesloten vreemdelingen (en voor de executieve medewerkers) te ontwikkelen waarin de taken van de medewerker vreemdelingenzaken, de DT&V, de IOM en het Juridisch Loket in onderlinge samenhang zijn beschreven of om deze duidelijkheid in de huisregels te verschaffen.

Voorbereiding
terugkeer

Uitvoering

Beleid

Check

Deze aanbeveling geldt ook voor het detentiecentrum Rotterdam. Ook is het van belang dat de vreemdelingen bij de opheffing van de bewaring worden gewezen op de mogelijkheid om een kopie van het medisch dossier mee te krijgen.

Voor wat betreft de borging van de (goede) samenwerking tussen het centrum en de verschillende ketenpartners is het zaak om die samenwerking minstens eenmaal per jaar te evalueren en zo nodig bij te stellen. Dat is nu nog niet met alle ketenpartners afdoende geregeld.

Aanbevelingen

- Informeer ingeslotenen via (een uittreksel van) de huisregels, over de taken van de medewerker vreemdelingenzaken, de DT&V, de IOM en het Juridisch Loket en de onderlinge samenhang.
- Informeer vreemdelingen waarvan de bewaring wordt beëindigd standaard over de mogelijkheid om een kopie van het medisch dossier mee te krijgen.
- Organiseer een jaarlijks bestuurlijk overleg met alle ketenpartners teneinde de onderlinge samenwerking te evalueren.

7

Organisatieaspecten

De Inspectie heeft niet tot taak de bedrijfsvoering en het organisatorisch functioneren van justitiële inrichtingen door te lichten. Er zijn echter vier organisatieaspecten die een zodanig direct effect hebben op de primaire processen binnen de inrichting, dat de Ist die in haar onderzoek betreft. Het gaat om de vraag of de personeelsbezetting kwantitatief en kwalitatief op orde is (7.1), om de kwaliteit van de interne informatie-uitwisseling, het integriteitbeleid binnen de inrichting (7.3) en evaluatie (7.4). Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de vier organisatieaspecten personeelsmanagement, communicatie, integriteit en evaluatie.

7.1 Personeelsmanagement

criterium

De inrichting dient zorg te dragen voor de bezetting van vitale functies, het op peil houden van het opleidingsniveau, het bewaken van het ziekteverzuim en de mobiliteit.

Bevindingen

De bezetting van de detentiegerelateerde functies in het DC Rotterdam is op orde. Er zijn geen vacatures en de werkdruk levert geen opvallende problemen op. Er is in het detentiecentrum zelfs sprake van een tijdelijke personele overbezetting. Die is het gevolg van de tijdelijke buiten gebruik stelling van het DC Alphen aan den Rijn. Daar werkzame medewerkers zijn voor een deel in het DC Rotterdam ondergebracht. Hetzelfde geldt voor medewerkers uit het naastgelegen Uitzetcentrum Zestienhoven dat geleidelijk buiten gebruik wordt gesteld. Het ziekteverzuim in 2010 was laag, namelijk 3,3% ten opzichte van de landelijk geldende norm van 7,9%. In de eerste trimesters van 2011 wisselde het verzuim sterk.

Evenals in andere detentiecentra is ongeveer de helft van het executieve personeel in dienst van de Dienst Justitiële Inrichtingen en de helft in dienst van de particuliere beveiligingsorganisatie G4S. De detentietoezichthouders werken in vaste teams onder operationele leiding van het hoofd van de verblijfsafdeling. Hiërarchisch vallen de toezichthouders van G4S onder twee operationeel managers van deze organisatie. Verder zijn er op elke afdeling groepsleiders van G4S aanwezig die naast het afdelingshoofd van het detentiecentrum een coachende rol hebben. Zij

zijn als het ware meewerkend voorman. Ten behoeve van hen die in dienst zijn van DJI, zijn er binnen de inrichting in het geheel vier functiebegeleiders aanwezig. Deze functiebegeleiders verrichten P&O-taken en vormen samen met het afdelingshoofd het duale management van een afdeling. De operationeel managers van G4S staan meer op afstand van de werkvloer.

De executieve medewerkers waarmee de ISt heeft gesproken, ervaren voldoende coaching van hun leidinggevenden. Het gegeven dat executieve medewerkers met twee leidinggevenden te maken hebben, levert volgens de betrokkenen geen bijzondere problemen op.

Voor de functionarissen in het DC Rotterdam zijn functieprofielen beschikbaar. Deze profielen vormen de basis voor de functioneringsgesprekken die in beginsel jaarlijks plaatsvinden. De groepsleiders van G4S en de functiebegeleiders houden deze gesprekken met executieve medewerkers. Zij laten zich daarbij informeren door het hoofd van de afdeling waar de toezichthouder werkt. Soms neemt het afdelingshoofd ook zelf deel aan het functioneringsgesprek. In 2010 is met 81% van de DJI-medewerkers een functioneringsgesprek gehouden. De leiding van de inrichting stuurt erop dat de jaarlijkse functioneringsgesprekken ook daadwerkelijk plaatsvinden.

In de interviews kwam naar voren dat het met name van de groepsleider G4S bijzondere vaardigheden vergt om functioneringsgesprekken te houden met detentietoezichthouders die in het dagelijkse werk zijn directe collega's zijn. In een enkel geval is ook gebleken dat dit niet goed werkte.

In de functioneringsgesprekken komt ook de behoefte aan (bij)scholing aan de orde. Eerder in dit rapport is al melding gemaakt van de trainingen die de inrichting bij de opstart heeft georganiseerd en aan de follow-up die deze trainingen inmiddels krijgen. De medewerkers waarmee de ISt heeft gesproken, waren over het algemeen tevreden over de geboden opleidingsfaciliteiten. De opleiding en trainingen zijn voor medewerkers van DJI en van G4S gelijkgeschakeld. Ook nemen beide categorieën toezichthouders gemeenschappelijk deel aan de personeelssport en de fysieke weerbaarheidstrainingen. In dat verband dienen zij zich ook jaarlijks aan dezelfde tests te onderwerpen. Ondanks de trainings- en opleidingsfaciliteiten zien vooral de detentietoezichthouders weinig loopbaanperspectief.

Om te garanderen dat het belang van de medewerkers ter harte wordt genomen bij de gang van zaken binnen de inrichting waren er in het verleden in de detentiecentra personeelscommissies. Deze bestaan niet

meer. In plaats daarvan is er nu een ondernemingsraad op het niveau van de Directie Bijzondere Voorzieningen van DJI. Daarvan maken vertegenwoordigers van alle detentiecentra deel uit, dus ook het van het DC Rotterdam.

Personeel

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De uitvoering van het personeelsmanagement voldoet grotendeels aan de verwachtingen van de IST. Hetzelfde geldt voor het personeelsbeleid. Tijdens doorlichtingen van detentiecentra in 2009 en 2010 bleek nog dat er een grote behoefte bestond aan gerichte opleiding en training van met name het executieve personeel. In het DC Rotterdam is daarvan geen sprake. De werkdruk is aanvaardbaar, de medewerkers hebben voldoende opleidingsmogelijkheden en ondervinden adequate coaching door hun leidinggevenden. Het middenkader maakt zijn rol als ruggengraat van de inrichting waar. Het duale management van de medewerkers op verblijfsafdelingen levert geen substantiële problemen op. De lijnen waarlangs het executieve personeel wordt aangestuurd, zijn voor de medewerkers van G4S en van DJI echter niet hetzelfde. Vooral het gegeven dat groepsleiders G4S directe collega's moeten aansturen en functioneringsgesprekken met hen moeten houden, kan spanningen opleveren. De check op de uitvoering is afdoende.

Aanbeveling

- Bespreek met het management van G4S de mogelijkheid en/of wenselijkheid om de aansturinglijn van executieve medewerkers meer synchroon te laten lopen met die van DJI-medewerkers

7.2 Communicatie

Criterium

De inrichting behoort zorg te dragen voor een optimale horizontale en verticale communicatie. Communicatie binnen teams en tussen verschillende disciplines is een vereiste om de uitvoering van de primaire processen goed op elkaar af te stemmen. Informatie over de ingesloten vreemdelingen wordt gedeeld. Tenslotte verwacht de IST dat de communicatie (-structuur) regelmatig wordt geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Bevindingen

De leidinggevenden en medewerkers waarmee de IST heeft gesproken, zijn tevreden over de horizontale en verticale communicatielijnen binnen de inrichting. Deze zijn kort. De detentietoezichthouders zijn

bijvoorbeeld zeer te spreken over het feit dat medewerkers van de Medische Dienst en medewerkers vreemdelingenzaken regelmatig op de afdeling zijn. Daardoor kunnen bijzonderheden direct worden kortgesloten.

Verschillende partijen waarmee de ISt heeft gesproken, wijzen wel op de terughoudende opstelling van de Medische Dienst bij het verstrekken van gegevens over individuele vreemdelingen. De dienst beroept zich daarbij op het medisch beroepsgeheim. De geïnterviewden wijzen er echter op dat de terughoudendheid ertoe kan leiden dat gezondheidsrisico's onvoldoende tijdig als zodanig worden herkend. De directie van de inrichting is ruimhartig met het vertrekken van informatie over nieuwe ontwikkelingen en bijzonderheden over de gang van zaken binnen de inrichting. Daarover is men zeer te spreken.

Wat het formele overleg betreft is het ochtendrapport een belangrijke dagelijks terugkerende bespreking. Daar worden in kort bestek bijzonderheden over de afgelopen dag doorgenomen met alle in de inrichting aanwezige disciplines, inclusief een vertegenwoordiging van de DT&V. Zoals eerder in paragraaf 3.3 gemeld vindt tweemaal per week aansluitend op het ochtendrapport een multidisciplinair overleg plaats waar vreemdelingen worden besproken die bijzondere aandacht vergen.

Vreemdelingen met psychische of psychiatrische problematiek, inclusief zij die op de Extra Zorg Afdeling verblijven, zijn onderwerp van bespreking in het wekelijkse Psycho Medisch Overleg (PMO). Aan het PMO nemen de Medische Dienst, de psychiater en de psycholoog deel. Toezichthouders en beveiligingsmedewerkers hebben eenmaal per week teamoverleg. Daarop aansluitend nemen zij deel aan de personeelssport en de fysieke weerbaarheidstraining. Bij elkaar zijn de executieve medewerkers daar wekelijks een dagdeel voor uitgeroosterd. Toezichthouders van een andere afdeling nemen dan de zorg voor de ingeslotenen over. Het teamoverleg vindt, zeer bijzondere omstandigheden daargelaten, altijd doorgang. De directie van de inrichting stuurt hier ook nadrukkelijk op. De ISt heeft vastgesteld dat de notulen van het teamoverleg goed zijn gestructureerd. Dat neemt niet weg dat die notulen niet altijd consistent digitaal worden opgeslagen. Voor de horizontale communicatie tussen de verschillende dienstvakken is ook het tweewekelijkse kaderoverleg van belang. Inrichtingsbreed nemen daar alle afdelingshoofden en de directie van het detentiecentrum deel. Eenmaal per maand schuiven de operationeel managers G4S en de functiebegeleiders aan en worden personele zaken besproken.

De communicatiestructuur is niet schriftelijk vastgelegd. Er is wel een overzicht van de verschillende overlegvormen, waarin de frequentie is beschreven, evenals de digitale locatie waar de notulen zijn te raadplegen. Echter, het doel, de status van het overleg, de deelnemers en vaste agendapunten zijn niet beschreven.

Communicatie

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De feitelijke communicatie binnen het detentiecentrum functioneert grotendeels naar behoren. Het teamoverleg van het executieve personeel gaat praktisch altijd door. Niet alleen is dat in de dienstroosters verankerd, maar ook stuurt de leiding van de inrichting hier actief op. Er is één aandachtspunt. Dat betreft de terughoudendheid van de Medische Dienst bij verstrekken van informatie die executieve medewerkers nodig hebben om gezondheidsrisico's van vreemdelingen adequaat te kunnen onderkennen. De directie is bekend met dit probleem en heeft een tijdelijke functionaris aangetrokken om hier verbetering in aan te brengen.

Het communicatiebeleid voldoet slechts beperkt, omdat de communicatiestructuur niet afdoende is beschreven, inclusief het doel, de status, de deelnemers en de vaste agendapunten van de verschillende overlegvormen.

Aanbeveling

- Documenteer de overlegstructuur, inclusief het doel, de frequentie, de status, de deelnemers en de vaste agendapunten van de verschillende overlegvormen.

7.3 Integriteit

criterium

Van een detentiecentrum mag worden verwacht dat het over een actueel integriteitsbeleid beschikt en dat het personeel de functie integer uitoefent. Integriteitsaspecten vormen een regelmatig terugkerend onderwerp van het werkoverleg. Verder is er een vertrouwenspersoon integriteit beschikbaar. Evaluaties van het integriteitsbeleid vinden in de inrichting waarneembaar plaats.

Bevindingen

Er zijn in het detentiecentrum twee medewerkers integriteit.

In 2011 hadden deze medewerkers in de maanden tot het inspectiebezoek tien meldingen ontvangen, waarvan er acht betrekking hadden op ongewenste omgangsvormen (vijf hiervan betroffen hetzelfde voorval).

Bij meldingen over ongewenste omgangsvormen helpt de vertrouwenspersoon primair degene die hiervan melding maakt, het probleem op te lossen. Bij meldingen van andere mogelijke incidenten, waarschuwt de vertrouwenspersoon de directie. In dat geval hoort vervolgens het afdelingshoofd samen met de functiebegeleider de betreffende medewerker. Op basis daarvan adviseren zij de directie over de te volgen gedragslijn. De directie geeft aan het belangrijk te vinden bij ambtsmisdriven ook de strafrechtelijke weg te volgen. Daarvan gaat namelijk een signaalwerking uit naar de overige medewerkers. De medewerkers en leidinggevenden waarmee de ISt heeft gesproken, waren positief over de open manier waarop de directie over integriteitsincidenten communiceert.

Het detentiecentrum beschikt over een vastgelegd integriteitsbeleid in de vorm van een landelijke gedragscode en een lokaal toegesneden beleidsnotitie over integriteit en seksuele intimidatie. Deze codes gelden ook voor de medewerkers van G4S. De inrichting houdt het integriteitsbeleid onder meer levend doordat de medewerkers integriteit het onderwerp in alle teamoverleggen hebben besproken.

Integriteit

Uitvoering

Beleid

Borging

Oordeel

De inrichting voldoet in alle opzichten aan de normen en verwachtingen met betrekking tot het criterium integriteit. Het onderwerp is voldoende onder de aandacht van de medewerkers. Positief is ook dat voor de medewerkers van G4S in dit opzicht hetzelfde beleid geldt als voor de medewerkers van DJI.

7.4 Evaluatie

Bevindingen

Om een goede kwaliteit van de uitvoering van primaire processen te waarborgen is het van essentieel belang om de uitvoeringspraktijk periodiek te evalueren en het beleid en/of de uitvoering naar aanleiding daarvan bij te stellen.

In verschillende opzichten evalueert het DC Rotterdam de uitvoeringspraktijk periodiek. In de planning & control relatie met het hoofdkantoor DJI worden prestatie-indicatoren bijgehouden. Met betrekking tot de rechtspositie van en de omgang met ingeslotenen is verder de Vreemdelingsurvey relevant die DJI periodiek landelijk bij ingeslotenen afneemt. Deze survey zal in 2012 ook in het DC Rotterdam worden afgenomen. Op het terrein van de beveiliging zal DJI in 2012 een zogenaamde Externe Security Audit houden in de inrichting. De RI&E's

zijn tenslotte belangrijke evaluatie-instrumenten om de interne veiligheid te analyseren. Bovenstaande audits worden doorgaans geïnitieerd en gefaciliteerd door het hoofdkantoor DJI en geven de inrichting een beeld hoe zij bepaalde processen ten uitvoer brengt. In het DC Rotterdam vergt de bijzondere PPS-constructie waarbij de materiële en technische bedrijfsvoering is uitbesteed aan DC16, bijzondere monitoring. Dat gebeurt deels door de Rijksgebouwendienst. Daarnaast vindt interdepartementale monitoring plaats van alle PPS-projecten waarbij het Rijk is betrokken. Ook op het niveau van het detentiecentrum Rotterdam wordt de samenwerking met DC16 geëvalueerd. Zo dient DC16 periodiek te rapporteren over haar geleverde prestaties. Deze worden ten behoeve van de inrichting geëvalueerd door een externe deskundige. Los van bovenstaande specifieke evaluatiemomenten, kan het DC Rotterdam worden gekarakteriseerd als een lerende organisatie die stelselmatig naar mogelijkheden zoekt om de uitvoering van de primaire processen te verbeteren. Dat blijkt ook uit de vele vernieuwingen die deze inrichting inmiddels heeft doorgevoerd en van plan is door te voeren.

7.5 Conclusie

De organisatorische aspecten die de Ist in haar doorlichting heeft betrokken, geven een positief beeld van de kwantitatieve en kwalitatieve personeelsinzet, van de interne communicatie en van de mate waarin integer handelen van medewerkers aandacht krijgt. In vergelijking met de doorlichtingsronde van detentiecentra die de Ist in 2009 en 2010 heeft gehouden, valt op dat aan de medewerkers van G4S en die van DJI steeds meer dezelfde eisen worden gesteld. Enkele jaren terug was dat nog een aandachtspunt. Positief zijn ook de open manier waarop de directie met de medewerkers communiceert, en de actieve coachende rol van het middenkader. In veel inrichtingen die de Ist de afgelopen jaren heeft doorgelicht, bleek het lastig te zijn om het teamoverleg op de verblijfsafdelingen stelselmatig doorgang te laten vinden; hetzelfde geldt voor de personeelssport. In het DC Rotterdam is ook dit goed geregeld. Desondanks zijn er ook enkele verbeterpunten. Zo beveelt de Ist aan om overlegstructuur goed te documenteren en om de aansturing van G4S-medewerkers nog verder te synchroniseren met die van DJI-toezichthouders. Tenslotte concludeert de Ist dat het DC Rotterdam een organisatie is die stelselmatig naar mogelijkheden zoekt om haar functioneren verder te verbeteren. Dit komt tot uitdrukking in de vele vernieuwingen die hier zijn of gaan worden doorgevoerd.

8

Slotbeschouwing

Het beeld dat de Inspectie van het detentiecentrum Rotterdam heeft gekregen is voornamelijk positief. Dat geldt voor de meeste aspecten die de ISt bij een doorlichting betreft.

Het detentiecentrum Rotterdam is qua gebouw een nieuwe inrichting. De leiding en het personeel zijn echter niet nieuw op het terrein van vreemdelingenbewaring en zij hebben in deze nieuwe inrichting zowel letterlijk als figuurlijk de ruimte gekregen om het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring te accentueren. Daarnaast is het detentiecentrum de eerste justitiële inrichting in Nederland die door middel van publiek-private samenwerking (PPS) is aanbesteed. Het consortium DC16 is niet alleen verantwoordelijk geweest voor het ontwerp en de bouw van het detentiecentrum maar is ook, voor een periode van 25 jaar, verantwoordelijk voor het onderhoud en de facilitaire dienstverlening. Dit heeft consequenties voor het operationele functioneren van de inrichting. Enerzijds levert het winstpunten op omdat onvolkomenheden in bijvoorbeeld het onderhoud van het gebouw snel door DC16 worden opgelost maar anderzijds is het niet eenvoudig om veranderingen aan te brengen in de bestaande situatie aangezien dit een wijziging van het contract betekent met daarbij ook de financiële consequentie voor de looptijd van de aanbesteding.

Met de rechtspositie van vreemdelingen is het over het algemeen goed gesteld in het DC Rotterdam. Ingesloten vreemdelingen ontvangen binnen het detentiecentrum de rechten die hen wettelijk toekomen. De bouwkundige en materiële voorzieningen zijn goed. De tweepersoons-cellen zijn ruim van opzet en hebben een eigen douche en zelfs een eigen telefoon. Daarnaast biedt de inrichting voldoende faciliteiten en mogelijkheden voor vreemdelingen om, het weekeinde uitgezonderd, de dag niet in verveling door te brengen. Op iedere afdeling bevindt zich een keuken en vreemdelingen kunnen dagelijks een dagdeel gebruik maken van de luchtplaats. Daarnaast maakt het detentiecentrum gebruik van technische innovaties om ingeslotenen een meer zinvolle dagbesteding te geven. Zo heeft de bibliotheek een grote collectie boeken, tijdschriften en (buitenlandse) kranten, is er een goed geoutilleerde crea-ruimte en een multimediaruimte. Kort na het vertrek van de Inspectie is DC Rotterdam gestart met het gebruik van computers op de afdelingen voor ingeslotenen met een beperkte toegang tot internet. Het meer toegankelijk maken van de huisregels behoeft nog wel aandacht.

De detentietoezichthouders bejegenen de ingesloten vreemdelingen humaan en respectvol. De omslag in visie van 'nee-tenzij' naar 'ja-ten-

zij' die de directie voorstaat, is zichtbaar in de relatie tussen detentietoezichthouders en vreemdelingen. Er is in dat opzicht geen verschil tussen toezichthoudende medewerkers van de DJI en van de particuliere beveiligingsorganisatie G4S. Discriminatie komt volgens de geïnterviewde vreemdelingen niet voor en vreemdelingen voelen zich over het algemeen veilig. Positief is de aanwezigheid van een inkomstenafdeling en een extra zorg afdeling. De manier waarop de verschillende disciplines over ingesloten vreemdelingen rapporteren en informatie uitwisselen, verdient volgens de ISt nog wel verbetering. Met betrekking tot het voorkomen dat vreemdelingen zich aan de bewaring kunnen onttrekken, is de ISt minder positief. Ten aanzien van de organisatie van de interne preventie moet het detentiecentrum nog een aantal slagen maken. De ISt ziet risico's in de relatieve achteloosheid waarmee het DC Rotterdam de veiligheid rond een aantal activiteiten thans vorm geeft en is van mening dat het beveiligen van ingeslotenen, ondanks het bestuursrechtelijke kader van de vreemdelingenbewaring, om meer (penitentiaire) scherp te van de daarbij betrokken functionarissen vraagt.

De voorbereiding op terugkeer van vreemdelingen naar het land van terugkeer/herkomst functioneert binnen het detentiecentrum naar behoren. De inrichting faciliteert de daarbij betrokken ketenpartners optimaal en geeft vreemdelingen de mogelijkheid om zichzelf actief te oriënteren op het land van terugkeer. De ISt heeft een positief beeld over de kwantitatieve en kwalitatieve inzet van personeel in DC Rotterdam, de open wijze van communiceren en de actieve coachende rol van het middenkader.

De ISt is al met al van oordeel dat de landelijke inhoudelijke heroriëntatie op de tenuitvoerlegging van de vreemdelingenbewaring op positieve wijze zichtbaar is in het detentiecentrum Rotterdam. De leiding van de inrichting en het middenkader spelen hierbij een belangrijke, stimulerende rol. De visie op de bejegening van administratiefrechtelijk ingesloten vreemdelingen, die de Directie Bijzondere Voorzieningen samen met de leiding van andere detentiecentra heeft ontwikkeld, is in dit opzicht eveneens van cruciaal belang.

Bijlage 1

Oordeel

Legenda oordeel

- Voldoet niet aan de relevante normen en verwachtingen
- Voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen
- Voldoet overwegend maar niet volledig aan de relevante normen en verwachtingen
- Voldoet aan de relevante normen en verwachtingen
- Strekt tot voorbeeld voor andere inrichtingen

		Uitvoering	Beleid	Check
Rechtspositie ingesloten vreemdelingen	Insluïting			
	Introductie			
	Activiteiten			
	Accomodatatie			
	Voeding			
	Contact			
	Toegang zorg			
	Discipline			
	Beklag			
Omgang met ingesloten vreemdeling	Screening			
	Bejegening			
	Rapportage			
Interne veiligheid	Calamiteiten			
	Agressiebeheersing			
	Drugsontmoediging			
Voorkomen onttrekking	Voorkomen onttrekking			
Voorbereiding terugkeer	Voorbereiding terugkeer			
Organisatieaspecten	Personeel			
	Communicatie			
	Integriteit			
	Evaluatie			

Bijlage 2

Aanbevelingen

De ISt beveelt DC Rotterdam het volgende aan:

1. Dateer de huisregels en maak de huisregels, in de gangbare buitenlandse talen, vrij beschikbaar op de afdeling.
2. Overhandig een uittreksel van de regels (in een van de gangbare buitenlandse talen) aan de vreemdeling bij binnenkomst en vermeld daarin het recht om contact te maken met de diplomatieke vertegenwoordiging.
3. Overweeg de invoering van een avondprogramma zoals dat recent ook bij het gevangeniswezen is gebeurd.
4. Bezie de mogelijkheden om gedurende het weekeinde meer activiteiten aan te bieden.
5. Overweeg of het mogelijk is de vreemdelingen de keus te laten tussen een dagelijks verstrekte warme maaltijd of een vergoeding voor de aanschaf van ingrediënten in de winkel, waardoor een bijdrage geleverd wordt aan een zinvolle dagbesteding en er minder voeding ongebruikt wordt weggegooid.
6. Controleer systematisch de samenstelling van de voeding en de kwaliteit van het verstrekingsproces.
7. Maak bij de ingeslotenen bekend dat het mogelijk is om collect-call te bellen.
8. Plaats op de meerpersoonscellen standaard 2 tv's.
9. Voer een systematische afweging in van het gebruik van broekstok en koppelboeien bij vervoer van ingeslotenen.
10. Voorzie de ruimte bij het stiltecentrum met koffie- en theefaciliteiten.
11. Geef uitvoering aan de eerdere aanbeveling van de ISt om in het verlengde van de inrichting van de inkomstenafdeling het screeningsproces van binnenkomende vreemdelingen in onderlinge samenhang te beschrijven, inclusief de besluitvormingsprocedure voor het samenplaatsen van ingeslotenen.
12. Overweeg een multidisciplinair overleg waar alle op een afdeling

verblivende vreemdelingen periodiek worden besproken.

13. Leg in het verlengde daarvan vast welke discipline waarover dient te rapporteren en zie toe op de kwaliteit van de rapportages, in het bijzonder die van de toezichhouders op de verblijfsafdelingen.
14. Ontwikkel en implementeer een protocol voor de afname van geïndiceerde urinecontroles.
15. Besteed aandacht aan een betere en meer uniforme afstemming en uitvoering van beveiligingsprocessen en betrek daarbij ook onderdelen van het beleid penitentiaire scherpte van DJI.
16. Informeer ingeslotenen via (een uittreksel van) de huisregels, over de taken van de medewerker vreemdelingenzaken, de DT&V, de IOM en het Juridisch Loket en de onderlinge samenhang.
17. Informeer vreemdelingen waarvan de bewaring wordt beëindigd standaard over de mogelijkheid om een kopie van het medisch dossier mee te krijgen.
18. Organiseer een jaarlijks bestuurlijk overleg met alle ketenpartners teneinde de onderlinge samenwerking te evalueren.
19. Bespreek met het management van G4S de mogelijkheid en/of wenselijkheid om de aansturingslijn van executieve medewerkers meer synchroon te laten lopen met die van DJI-medewerkers.
20. Documenteer de overlegstructuur, inclusief het doel, de frequentie, de status, de deelnemers en de vaste agendapunten van de verschillende overlegvormen.

De ISt beveelt DC Rotterdam en de commissie van toezicht het volgende aan:

21. Evalueer de doorlooptijden van de verschillende processtappen in de beklagprocedure (inclusief versnelling van de wederhoreactie van het detentiecentrum), opdat klachten vaker binnen de wettelijk voorgeschreven afhandelingstermijn kunnen worden afgedaan.

Bijlage 3

Afkortingen

BAD	Binnenkomst Afdeling Delinquenten
BCV	Bureau Coördinatie Vreemdelingenzaken, DJI
BHV	Bedrijfs hulpverlening
BVA	Bevolkingsadministratie
CPT	European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment
cvt	commissie van toezicht
DBV	Directie Bijzondere Voorzieningen, DJI
DC	Detentiecentrum
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DT&V	Dienst Terugkeer en Vertrek
EPR	European Prison Rules
ESA	Externe Security Audit
G4S	Group 4 Securicor
GGD	Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GZ	Gezondheidszorg
IBT	Intern Bijstands Team
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IOM	International Organisation for Migration
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
KMar	Koninklijke Marechaussee
MVZ	Medewerker Vreemdelingenzaken
OVV	Onderzoeksraad voor Veiligheid
Pbw	Penitentiaire beginselenwet
PMO	Psycho Medisch Overleg
PPO	Praktisch Penitentiair Optreden
RI&E	Risico-inventarisatie en –evaluatie
RSJ	Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
SMR	Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (Verenigde Naties)
TULP	Informatiesysteem ‘Ten UitvoerLegging Penitentiaire beschikkingen’
VMZ	Verantwoorde Medische Zorg
VRIS	Vreemdelingen in de strafrechtketen
Vw	Vreemdelingenwet
VWN	Vluchtelingenwerk Nederland

Bijlage 4

Bronnen

Algemene informatie voor ingesloten en
A3-jaarplan 2011
A3-jaarverslag 2010
Bestemmingsaanwijzingen
Calamiteitenplan
Capaciteitsoverzicht
Circulaire Drugsontmoedigingsbeleid DBV
Dagprogramma's
Dienstinstructies
Formatie- en bezettingsoverzicht
Gedragscode DJI
Heroriëntatie vreemdelingenbewaring
Huisregels art. 6
Huisregels art. 59
Inwerkboek huisartsen medische dienst DBV
Jaarplan 2011 DC Rotterdam
Jaarplanning BHV 2011
Jaarverslag commissie van toezicht
Meldingen Bijzondere Voorvallen 2010
Meldingen Bijzondere Voorvallen 2011-12-28 Jaarverslag 2010 DC
Rotterdam & detentieboten Zuid Holland
Memo Terugdringen drang en dwang in de vreemdelingenbewaring
Nieuwsbrief DCR
Nota Gezinnen binnen het DCR
Nota Extra Zorg Afdeling
Overzicht disciplinaire straffen en ordemaatregelen
Overzicht geplande IBT-trainingen 2011
Overzicht klachten met doorlooptijden
Organogram
Plattegrond DC Rotterdam
Postenbezetting DC Rotterdam 2011
Productbeschrijving vreemdelingenbewaring
Protocollen
Rapportage 1e en 2e trimester 2011
Presentatie Terugdringen dwang en drang in vreemdelingenbewaring
Presentatie Vertrouwenspersoon ongewenste omgangsvormen
Studiewijzer basisopleiding detentietoezichthouders
Verslag Ochtendoverleg, Teamoverleg, Inkomstenberaad, Inco-
vergadering, MDO, G4S-overleg
Viermaandsrapportage (VMR) 2010 en 2011
Werkwijze Receptie Ingesloten en (R.I.) DBV

Bijlage 5

Inspectieprogramma

Dinsdag 25 oktober 2011

09.30 - 10.00	Aankomst, korte kennismaking directie
10.00 - 12.00	Schouw inrichting
12.00 - 13.30	Interview directie
13.30 - 14.00	Dossieronderzoek
14.00 - 15.30	Interview mannelijke vreemdelingen
14.00 - 15.15	Interview activiteitenbegeleiders en bibliotheek-medewerker (parallel)
15.30 - 17.00	Interview vrouwelijke vreemdelingen
15.30 - 16.15	Bezoek BVA en receptie en inzage dossiers (parallel)
16.15 - 17.15	Interview business controller en aanspreekpunt facilitaire zaken inclusief check voeding en winkel (parallel)

Woensdag 26 oktober 2011

09.30 - 10.00	Bezoek Servicebalie
09.30 - 10.15	Interview medewerkers Juridisch loket (parallel)
10.00 - 11.00	Interview medewerkers vreemdelingenzaken
10.15 - 11.00	Interview medewerkers IOM (parallel)
11.00 - 12.45	Interview executieve medewerkers
11.00 - 11.45	Interview medewerkers Vluchtelingenwerk Nederland (parallel)
11.45 - 12.45	Interview regievoerders DT&V (parallel)
13.15 - 14.30	Interview leidinggevend
13.15 - 15.45	Interview individuele vreemdelingen op de afdeling (parallel)
14.30 - 15.45	Interview portefeuillehouder Veiligheid, BHV-coördinator en preventiemedewerkers

Woensdag 2 november 2011

09.30 - 11.00	Interview zorgstafmedewerkers
09.30 - 10.00	Inzage dossiers (parallel)
10.00 - 11.00	Interview functiebegeleider DJI en unitmanager G4S (parallel)
11.00 - 12.15	Interview geestelijke verzorgers
11.00 - 12.15	Inzage dossiers (parallel)
12.30 - 14.00	Interview vertegenwoordiging commissie van toezicht
15.00 - 16.30	Korte terugkoppeling directie

Bijlage 6

Geografische ligging

Missie ISt

“De ISt ziet toe op de sanctietoepassing met het oog op zichtbare verbetering van de effectiviteit en kwaliteit van de sanctietoepassing.

De ISt adviseert de minister van Veiligheid en Justitie ten behoeve van borging van behoorlijke sanctietoepassing.

De ISt is hierbij onafhankelijk in haar oordeel, transparant in haar werkwijze en professioneel in haar kennis, vaardigheid en houding.”

Dit is een uitgave van:
Inspectie voor de Sanctietoepassing
Kalvermarkt 53 | 2511 CB Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ist.nl

Januari 2012 | Publicatie-nr. J-12231